

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Turčianske Teplice na roky 2014-2020 s výhľadom do roku 2025

Obsah

ÚVODNÁ ČASŤ	3
Vyhodnotenie realizácie aktivít v programovom období 2007 – 2013	8
1 ANALYTICKÁ ČASŤ	13
1.1 Poloha	13
1.2 Prírodné pomery	14
1.3 Demografická charakteristika	15
1.4 Nezamestnanosť	18
1.5 Hospodárska základňa	20
1.5.1 Poľnohospodárstvo	21
1.5.2 Lesníctvo	21
1.5.3 Rybárstvo	22
1.5.4 Priemysel	22
1.5.5 Terciérny sektor	24
1.6 Infraštruktúrna vybavenosť	24
1.6.1 Zdravotníctvo	24
1.6.2 Školstvo a infraštruktúra športu	24
1.6.3 Komunálne služby	25
1.7 História	25
1.8 Cestovný ruch	26
1.8.1 Kúpeľníctvo	26
1.8.2 Turistika	27
1.8.3 Kultúrne podujatia	28
1.9 SWOT analýza	29
2 STRATEGICKÁ ČASŤ	31
2.1 Strategický rámec	31
2.2 Stratégia rozvoja mesta Turčianske Teplice	32
Hospodárska oblasť	32
Sociálna oblasť	33
Environmentálna oblasť	34
3 PROGRAMOVÁ ČASŤ	35
4 REALIZAČNÁ ČASŤ	42
Akčný plán na rok 2015 s výhľadom do roku 2017	42
Východiská a popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR	43
Popis postupov organizačného a inštitucionálneho zabezpečenia realizácie	43
Systém monitorovania a hodnotenia PHSR	46
Stručný popis komunikačnej stratégie	47
5 FINANČNÁ ČASŤ	48
5.1 Financovanie kapitálových investícií za pomoci EŠIF	49
5.2 Alternatívne financovanie kapitálových investícií	50
5.2.1 Zhodnotenie súčasnej finančnej situácie mesta Turčianske Teplice	51
5.2.2 Typy dlhodobého financovania	53
ZÁVEREČNÁ ČASŤ	57

ÚVODNÁ ČASŤ

Formulár Ú7- Titulná strana dokumentu PHSR mesta Turčianske Teplice

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Turčianske Teplice na roky 2014 – 2020 s výhľadom do roku 2025
Územné vymedzenie :	Mesto Turčianske Teplice
Územný plán obce/VÚC schválený:	Áno
Dátum schválenia PHSR:	
Dátum platnosti:	do 31.12.2025
Verzia	1.1 ¹
Publikovaný verejne:	1.9.2015

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ďalej PHSR) je jedným zo základných a kľúčových dokumentov pre riadenie samosprávy a vychádza zo Zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. PHSR je strednodobým rozvojovým dokumentom spracovaným na obdobie 7 rokov s výhľadom do roku 2025, pričom reflektuje programové obdobie 2014 – 2020. Predstavuje naplnenie princípu programovania definovaného pre regionálnu politiku Európskej únie, ktorého zmyslom je podpora integrovaného, viacročného plánovania rozvoja regiónov, miest a obcí formou koncepcných strategických dokumentov.

PHSR poskytuje komplexnú analýzu aktuálneho stavu územia v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti a definuje strategické ciele a opatrenia v súlade s cieľmi Národnej stratégie regionálneho rozvoja a cieľmi definovanými v PHSR Žilinského samosprávneho kraja, pričom zohľadňuje špecifické vlastnosti mesta Turčianske Teplice a potreby identifikované občanmi mesta. V čase prípravy a tvorby PHSR mesta Turčianske Teplice prebiehal zároveň proces tvorby dokumentu PHSR Žilinského samosprávneho kraja. Verzia 1.0 PHSR mesta Turčianske Teplice na roky 2014 – 2020 zohľadňuje strategický rámec Žilinského samosprávneho kraja definovaného pre obdobie rokov 2007 – 2013. V rámci procesu strategického hodnotenia dokumentu, definovaného v realizačnej časti PHSR, bude vhodné stratégiu mesta zhodnotiť a poprípade aktualizovať podľa strategického rámca Žilinského samosprávneho kraja.

Účelom PHSR mesta Turčianske Teplice je zabezpečenie kontinuálneho rozvoja, ktorého napĺňanie bude monitorované, hodnotené a v prípade potreby aktualizované na každoročnej báze. Zapojenie verejnosti do procesu prípravy a následne aj hodnotenia a aktualizácie zabezpečí, že PHSR bude živým dokumentom, s predpokladom širokej miestnej podpory pri napĺňaní spoločne definovaných cieľov na zabezpečenie vyváženého trvalo udržateľného rozvoja mesta.

Formulár Ú1 predstavuje „Zámer spracovania PHSR“, ktorý bol schválený mestským zastupiteľstvom pred samotnou realizáciou tvorby dokumentu PHSR. Počas obdobia spracovania PHSR, konkrétne dňa 15. novembra 2014, boli na území Slovenskej republiky uskutočnené voľby do orgánov samosprávy, pričom sa následne uskutočnili aj zmeny v personálnom obsadení riadiaceho tímu na strane mesta. Z tohto dôvodu sú vo formulári Ú1 uvedené iba mená tých členov riadiaceho tímu, ktorí sa podieľali na jeho tvorbe až po dobu finalizácie dokumentu.

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.; elektronická verzia PHSR bola upravená dňa 4.9.2015 na základe pripomienok k programovej časti PHSR

Formulár Ú1 – Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Turčianske Teplice na roky 2014 – 2020
Forma spracovania	<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Turčianske Teplice na roky 2014 – 2020 (ďalej len „PHSR 2014 – 2020“) bude spracovaný v súlade s Metodikou na vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, ktorá bola vydaná Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR vo februári 2015 (verzia 2.0) a to v nadväznosti na novelu Zákona o podpore regionálneho rozvoja schválenej vládou SR 18. júna 2014.</p> <p>PHSR 2014 – 2020 bude rešpektovať povinné prílohy, plánovacie a podporné dokumenty k metodike a postup tvorby navrhovaný metodikou.</p> <p>Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva a bude vykonaný participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov mestského úradu, externých odborníkov a širokej verejnosti.</p> <p>Ešte pred oficiálnym publikovaním metodiky mesto vo verejnom obstarávaní vybralo dodávateľa Centire s.r.o. so sídlom Záhradnícka 72, Bratislava a dňa 18/7/2014 s ním uzavrelo zmluvu o dielo.</p> <p>Dodávateľ bude zodpovedať za metodické vedenie, facilitáciu a zostavenie finálneho dokumentu, pričom bude využívať vstupy pracovných skupín zriadených mestom za účelom spracovania dokumentu.</p>
Riadenie procesu spracovania	<p>Za riadenie procesu spracovania bude zodpovedať riadiaci tím zložený zo zástupcov mestského úradu a dodávateľa. Členmi riadiaceho tímu budú:</p> <p>Za mesto:</p> <p>Koordinátor riadiaceho tímu:</p> <ul style="list-style-type: none">- Ing. Alexander Chvojka, vedúci Oddelenia plánovania a rozvoja mesta, +421 43 4906 020, alexander.chvojka@turciansketeplice.sk <p>Za dodávateľa:</p> <ul style="list-style-type: none">- Tamás Szőke, partner spoločnosti Centire, +421 902 900 864, tamas.szoke@centire.com- Eduard Donauer, konzultant spoločnosti Centire, +421 911 790 150 eduard.donauer@centire.com <p>Riadiaci tím zodpovedá za:</p> <ul style="list-style-type: none">- Celkovú koordináciu spracovania PHSR 2014 – 2020;

- Zostavenie Zámeru spracovania PHSR;
- Spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia s podporou dodávateľa;
- Určenie tém na spracovanie charakteristiky územia;
- Spracovanie východísk pre strategickú časť v spolupráci s dodávateľom (vyhodnotenie predchádzajúceho PHSR, vyhodnotenie väzieb na ďalšie koncepčné dokumenty, súhrnné zhodnotenie situácie cieľového územia, pomenovanie problémov a hľadanie príčin zistených problémov;
- Vypracovanie strategickej vízie v spolupráci s dodávateľom na základe podkladov od pracovných skupín;
- Vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán v spolupráci s dodávateľom;
- Stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania) v spolupráci s dodávateľom a pracovnými skupinami;
- Vypracovanie formulárov pre prípravu navrhnutých projektov v spolupráci s pracovnými skupinami a dodávateľom;
- Spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky v spolupráci s pracovnými skupinami a dodávateľom;
- Vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR;
- Fungovanie partnerstva, informovanie verejnosti o realizácii PHSR a v prípade potreby verejné prerokovanie aktualizácie PHSR;
- Spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR v spolupráci s dodávateľom;
- Rozpracovanie Indikatívneho finančného plánu do akčných plánov v spolupráci s dodávateľom;
- Finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie;

Za tvorbu obsahu budú zodpovedať pracovné skupiny zriadené zo zástupcov mesta a partnerských organizácií. Pre účely spracovania dokumentu budú zriadené 3 pracovné skupiny pre oblasť hospodárstva, sociálnych vecí a životného prostredia. Členovia pracovných skupín za mesto budú nominovaní štatutárnym zástupcom mesta, členstvo v pracovných skupinách pre partnerské organizácie bude ponúknuté na báze dobrovoľnosti a so subjektmi, ktoré prejavia záujem o spoluprácu bude uzatvorená partnerská dohoda, ktorej vzor je daný Metodikou.

Pracovné skupiny budú zodpovedať za:

- Prerokovanie východiska pre strategickú časť;
- Prípravu podkladov pre formuláciu strategickej vízie mesta;
- Návrh strategických cieľov a opatrení v súlade s vybraným typom stratégie;

	<ul style="list-style-type: none"> - Špecifikáciu opatrení, návrh aktivít a stanovenie poradia dôležitosti opatrení a aktivít, projektov vrátane merateľných ukazovateľov výsledku a dopadu; - Vypracovanie návrhu hodnotiacich tabuliek podľa oblastí – politik k navrhnutým opatreniam pre výber projektov v súlade s finančno-ekonomickými možnosťami - Prerokovanie návrhu finančnej časti; <p>Proces spracovania PHSR 2014 – 2020 bude prebiehať v úzkej komunikácii s verejnosťou. Verejnosť bude pravidelne oboznamovaná s priebežnými výstupmi prostredníctvom webovej stránky mesta a ich názory budú zozbierané formou elektronického a analógového dotazníkového prieskumu.</p>
Obdobie spracovania	<p>Obdobie spracovania</p> <ul style="list-style-type: none"> - Od 18.7.2014 do 31.8.2015 <p>Harmonogram spracovania</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viď časť Formulár č. Ú 3 - Harmonogram spracovania PHSR
Financovanie spracovania	<p>Spracovanie bude financované z rozpočtu mesta vo výške</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5.500,- EUR bez DPH - 1.100,- EUR DPH - 6.600,- EUR spolu

Formulár Ú2 predstavuje grafické znázornenie časového rámca, v ktorom boli jednotlivé kroky tvorby dokumentu PHSR spracované. Dĺžka tvorby dokumentu PHSR bola nadštandardná, avšak vplyv na jej trvanie mal termín publikácie Metodiky na vypracovanie PHSR, ako aj skutočnosť organizovania volieb do orgánov samosprávy Slovenskej republiky dňa 15. novembra 2014.

Formulár Ú2 – Harmonogram spracovania PHSR

Termín	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Úvod														
Analytická časť														
Strategická časť														
Programová časť														
Realizačná časť														
Finančná časť														
Záver														

Formulár Ú8 poskytuje stručný obsah jednotlivých kapitol dokumentu PHSR a popis kontextu a chronológie ich prípravy.

Formulár Ú8 – Štruktúra dokumentu

Osnova PHSR
Úvod
<ul style="list-style-type: none">- Základné informácie o dokumente PHSR a jeho obsahu- Členovia riadiaceho tímu a kompetencie zapojených strán pri tvorbe dokumentu- Chronológia tvorby dokumentu- Ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov)
1 Analytická časť
<ul style="list-style-type: none">- Komplexná analýza vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí a na základe informácií vyplývajúcich z hĺbkových rozhovorov s vybranými aktérmi pôsobiacimi v meste Turčianske Teplice- Grafické a mapové výstupy dopĺňajúce jednotlivé kapitoly- SWOT analýza identifikujúca silné a slabé stránky, vychádzajúce z vnútorných špecifik mesta a príležitosti a ohrozenia rozvoja mesta, predstavujúce externé faktory mimo územia mesta- SWOT analýza bola vytváraná v spolupráci so širokou verejnosťou, formou prieskumu verejnej mienky, ako aj so socio-ekonomickými partnermi mesta, ktorí na základe vlastného uváženia identifikovali disparity a faktory rozvoja
2 Strategická časť
<ul style="list-style-type: none">- Vízia územia- Formulácia stratégie rozvoja formou definovania strategických cieľov v jednotlivých politikách (hospodárska, sociálna, environmentálna)- Opatrenia, ktorých realizácia prispeje k napĺňaniu definovaných cieľov- Strategická časť PHSR bola vytváraná v súčinnosti so socioekonomickými partnermi mesta využitím metódy TOWS matice- Strategická časť bola prerokovaná mestským zastupiteľstvom
3 Programová časť
<ul style="list-style-type: none">- Súbor konkrétnych projektových zámerov priradených k opatreniam podľa jednotlivých politik rozvoja- Súbor ukazovateľov výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt definovaných za účelom vyhodnocovania realizácie PHSR- Formuláre na prípravu veľkých, finančne najnáročnejších projektov- Zber projektových zámerov sa realizoval pomocou internetového dotazníka, pričom do zberu zámerov sa mohli zapojiť zamestnanci MsÚ, socio-ekonomickí partneri a široká verejnosť- Prioritizácia jednotlivých projektových zámerov socio-ekonomickými partnermi za účelom vytvorenia akčného plánu
4 Realizačná časť
<ul style="list-style-type: none">- Popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR a spôsob komunikácie- Systém monitorovania a hodnotenia

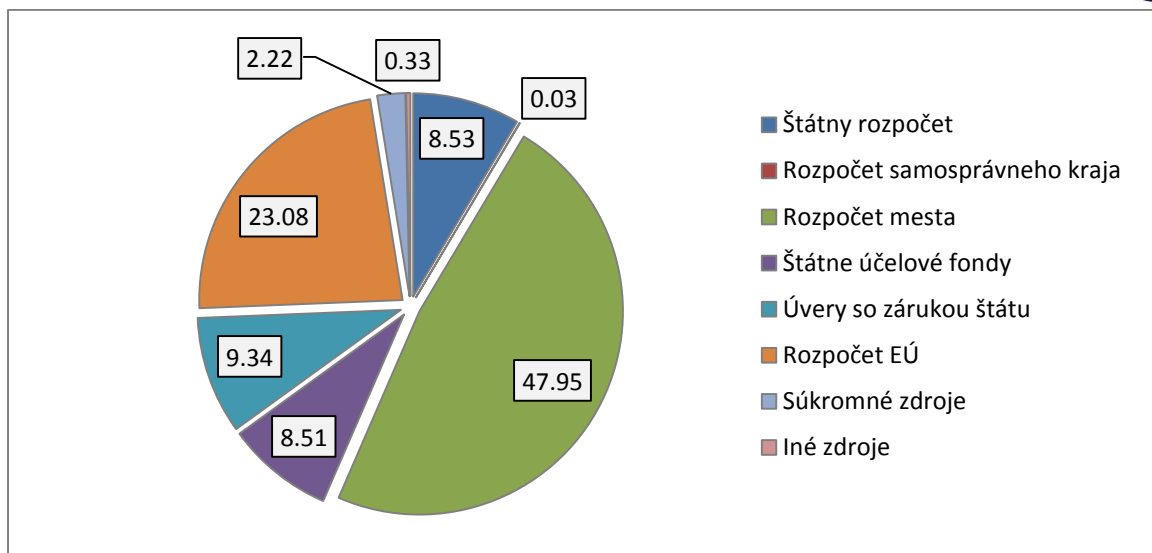

<ul style="list-style-type: none">- Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na nasledujúce 2 roky (n+2), zahŕňajúci vecný a časový harmonogram realizácie konkrétnych projektov
5 Finančná časť
<ul style="list-style-type: none">- Indikatívny finančný plán v štruktúre podľa jednotlivých politík na celé obdobie platnosti PHSR- Finančný rámec pre realizáciu PHSR mesta na úrovni konkrétnych projektových zámerov- Model viacdrojového financovania – tzv. intervenčná matica
Záver
<ul style="list-style-type: none">- Informácia o schválení a zverejnení dokumentu PHSR
Prílohy
<ul style="list-style-type: none">- Príloha 1 - Formulár A4: Ex-post hodnotenie realizácie PHSR 2007-2013- Príloha 2 - Formulár P3: Súhrnný prehľad projektových zámerov- Príloha 3 - Formulár F2: Finančný rámec pre realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektov a aktivít- Príloha 4 - Prehľad podnikateľských subjektov podľa SK NACE- Príloha 5 - Dohoda o partnerstve

Vyhodnotenie realizácie aktivít v programovom období 2007 – 2013

Hodnotenie realizácie PHSR v rokoch 2007 – 2013 bolo spracované ex-post (retrospektívnou) analýzou údajov. Základnými informačnými zdrojmi pre vyhodnotenie údajov boli výročné správy, záverečné účty mesta a samotný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Turčianske Teplice na roky 2007 – 2013. Cieľom vyhodnotenia predchádzajúceho PHSR je monitorovanie realizácie plánovaných aktivít, výška a zdroje ich financovania. Zoznam jednotlivých zrealizovaných a nezrealizovaných projektov a k nim prislúchajúce údaje o financovaní sú súčasťou príloh PHSR mesta Turčianske Teplice 2014 – 2020.

Za účelom realizácie aktivít definovaných v PHSR mesta Turčianske Teplice 2007-2013 bolo v tomto období preinvestovaných spolu **8 309 004,28 €**, pričom najvyšší podiel (47,95 %) z tejto čiastky bol financovaný z mestského rozpočtu, čo predstavuje 4 000 490,66 € (graf 1). Európske štrukturálne fondy sa spolupodieľali na financovaní aktivít 23 %-ným podielom, ktorý predstavuje čiastku 1 925 668,44 €. Zo zdrojov Európskej únie (ďalej EÚ) boli financované projekty zamerané na zvýšenie podielu separovaného odpadu nákupom smetných nádob a vozidla na odvoz odpadu, rekonštrukciu integrovanej Základnej školy na ulici Školská a spojenej školy v Horných Rakovciach a projekt na zvýšenie kvalifikačných zručností zamestnancov. V programovom období 2007 – 2013 bolo na území Slovenskej republiky spolufinancovaných 86 % všetkých verejných projektov zo štrukturálnych a investičných fondov EÚ, mesto Turčianske Teplice vykázalo nižšiu aktivitu, resp. úspešnosť v čerpaní nenávratnej finančnej pomoci. Na financovanie projektov mesto Turčianske Teplice využívalo aj zdroje zo štátnych účelových fondov (8,51 %) ako aj úvery so zárukou štátu (9,34 %).

Graf 1 Zdroje financovania realizácie PHSR mesta Turčianske Teplice 2007-2013

V rámci strategického rámca mesta Turčianske Teplice bolo v dokumente PHSR mesta na roky 2007 – 2013 definovaných 5 prioritných oblastí: A) Ochrana životného prostredia, B) Rozvoj ľudských zdrojov a vzdelávania, C) Sociálny rozvoj a zdravotníctvo, D) Cestovný ruch a kúpeľníctvo, E) Podnikanie, informatizácia, doprava a investície. Ku každej z prioritných oblastí boli priradené strategické ciele, opatrenia a podopatrenia, ktorých realizácia mala prispieť k naplneniu cieľov. Konkrétne zrealizované projekty boli priradené do tejto štruktúry za cieľom ich vyhodnotenia.

Tabuľka 1 Zoznam opatrení a nákladov na ich realizáciu v rokoch 2007 – 2013

Opatrenie	Podopatrenia	Náklady
A.1 Vytvoriť priaznivé podmienky na ochranu životného prostredia a ovzdušia	A. 1.1 Riadenie chráneného územia	0,00
	A. 1.2 Pozitívny vplyv na životné prostredie	0,00
	A. 1.3 Realizácia investícií na skvalitnenie technickej infraštruktúry v chránených územiach	676 107,51
	A. 1.4 Realizácia investícií do technickej vybavenosti a technických prostriedkov na ochranu životného prostredia v meste	2 208 647,57
	A. 1.5 Realizácia systému na ochranu zelene v meste	0,00
A.2 Vytvoriť funkčný systém environmentálneho manažérstva	A. 2.1 Zavedenie systému environmentálneho manažérstva mesta Turčianske Teplice	0,00
	A. 2.2. Zavedenie komplexu vzdelávania obyvateľov a ostatných subjektov mesta Turčianske Teplice v oblasti ochrany životného prostredia	5 200,00
	A. 2.3 Zavedenie informačného systému environmentálneho manažérstva mesta Turčianske Teplice	4 446,76
A.3 Vytvoriť nový funkčný systém odpadového hospodárstva nezaťažujúci životné prostredie	A. 3.1 Nový funkčný systém odpadového hospodárstva	6 288,00
	A. 3.2 Vzdelávanie obyvateľov a podnikateľských subjektov v oblasti odpadového hospodárstva a separovania odpadu v meste Turčianske Teplice	0,00
A.4 Využitie najnovších technológií v oblasti úspor energií a ekologickej výroby s ohľadom na ochranu životného prostredia	A. 4.1 Vypracovanie energetického auditu mesta Turčianske Teplice	3 480,00
	A. 4.2 Využitie najnovších technológií v oblasti úspor energií a ekologickej výroby a ich realizácia	368 137,48

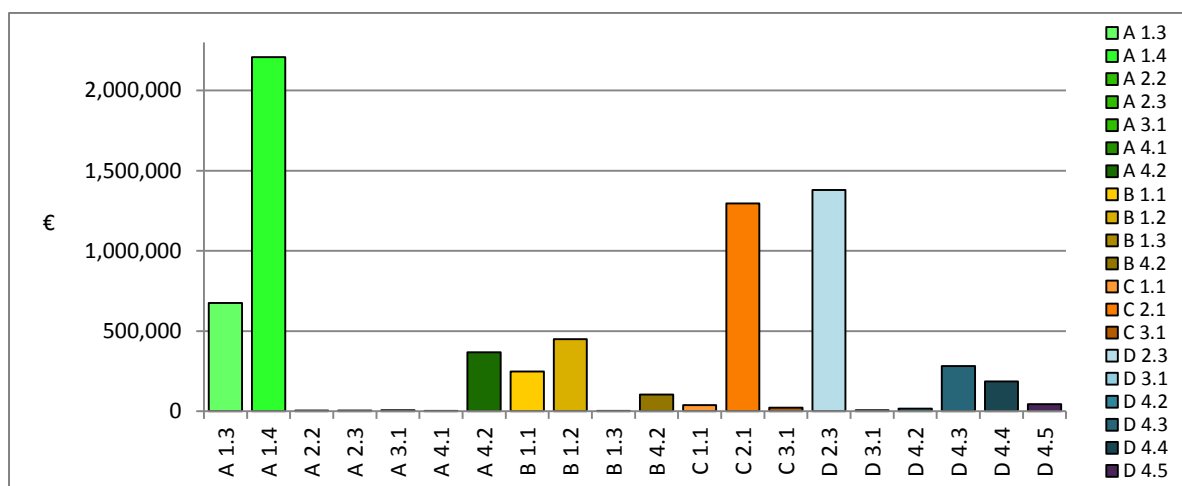

	A. 4.3 Využitelnosť nízko emisných a obnoviteľných energií	0,00
B.1 Aktívny prístup k životu	B. 1.1. Burza práce	248 317,42
	B. 1.2 Program "Čisté mesto"	448 826,69
	B. 1.3 Vizualný informačný systém mesta pre občana	1 170,96
B.2 Infraštruktúra pre voľný čas	B. 2.1 Komplexná prestavba a dobudovanie vodného sveta	0,00
	B. 2.2. Športové plochy pre všetkých	320 297,63
	B. 2.3. Kultúrne stredisko pre všetkých	179 667,00
B.3 Mesto vzdelávania	B. 3.1. Alternatívne formy vzdelávania	126 983,13
	B. 3.2 Vzdelanie všetkým	0,00
B.4 Mesto a legislatíva, mesto a zákon	B. 4.1 Výchova detí k láske k mestu a vytváranie návykov spolužitia s inými občanmi	0,00
	B. 4.2. Mesto a legislatíva	105 131,14
C.1 Sociálne zdravé mesto	C. 1.1. Sieť sociálnych zariadení	39 579,43
	C. 1.2 Sieť obchodných zariadení	0,00
C.2 Podmienky pre mladých ľudí	C. 2.1 Výstavba nájomných bytov, malometrážnych rodinných domov a príprava územia na IBV	1 295 032,00
C.3 Zdravotnícka starostlivosť	C. 3.1. Sieť zdravotníckych zariadení pre dospelých a deti a ohľaduplnosť voči telesne postihnutým spoluobčanom	23 392,60
C.4 Charita a dobrovoľná sociálna práca	C.4.1 Podpora charity a dobrovoľnej sociálnej práce	0,00
	C.4.2 V územnom pláne mesta vytvoriť priestor na riešenie charity, sociálnej práce a cirkevných stánkov	0,00
D. 1 Marketing v cestovnom ruchu	D.1.1 Turistická internetová prezentácia mesta	0,00
	D.1.2 Vnútorne vzťahy: Otvorené mesto pre turistov a návštevníkov	0,00
	D.1.3 Vonkajšie vzťahy	0,00
D.2 Partnerstvo mesta a kúpeľov	D.2.1 Partnerstvo mesto a Slovenské liečebné kúpele	0,00
	D.2.2 Revitalizácia prepojenia mesta a kúpeľných zón	0,00
	D. 2.3. Mestské komunikácie a chodníky	1 379 332,66
	D.2.4 Rekonštrukcia chodníkov, komunikácií a parkovacích miest v kúpeľoch	0,00
D.3 Služby v cestovnom ruchu	D. 3.1 Partnerstvo pre cestovný ruch	6 000,00
	D.3.2 Certifikácia služieb v CR	0,00
	D.3.3 Využitie potenciálu Kultúrnej a informačnej agentúry mesta a Galérie Mikuláša Galandu na rozvoj CR	318 811,00
D.4 Infraštruktúra pre cestovný ruch	D.4.1 Oživenie života v centre mesta	0,00
	D. 4.2. Architektonická vízia širšieho centra mesta	16 538,00
	D. 4.3. Program "Čisté mesto Turčianske Teplice"	282 303,95
	D. 4.4. Orientačný systém pre návštevníkov mesta	185 500,00
	D. 4.5. Zariadenia mesta v CR	45 399,00
	D.4.6 Nové investície na podporu CR	0,00
	D.4.7 Zatraktívnenie prostredia	0,00
E.1 Vonkajšie vzťahy a marketing	E.1.1 Stratégia rozvoja podnikateľského sektora v oblasti marketingu v meste	0,00
	E.1.2 Vonkajšie partnerské vzťahy	0,00
E.2 Priaznivé podnikateľské prostredie (PPP)	E.2.1 Podnikateľský klub	0,00
E. 3 Podnikateľský servis	E.3.1 Oblasť stratégie a investícií	0,00
	E.3.2 Podnikateľský informačný servis	0,00

E.4 Infraštruktúra pre podnikanie	E.4.1 Podnikateľský inkubátor	0,00
	E.4.2 Databáza podnikateľských nehnuteľností	0,00
	E.4.3 Príprava plôch na podnikanie	0,00
	E.4.4 Stavebno-technický stav komunikácií	0,00
	E.4.5 Začlenenie sa do medzinárodných trás a dopravných koridorov	0,00
E.5 Technologické centrum	E.5.1. Vybudovanie technologického centra mesta a regiónu	0,00
E.6 Vybudovanie pilierov informatizácie mesta a najbližšieho okolia	E.6.1. Vybudovanie základného informačného prepojenia mesta a regiónu	0,00
	E.6.2. Rozvoj ľudí a zvýšenie ich kvalifikácie	0,00
	E.6.3. Európska mládež v digitálnom veku	0,00
	E.6.4. Internetový Turiec	0,00

Strategický plán mesta Turčianske Teplice na roky 2007 – 2013 bol ambiciózny, čo sa prejavilo v pomerne veľkom počte opatrení, napríklad celá prioritná oblasť E) Podnikanie, informatizácia, doprava a investície, v rámci ktorej neboli realizované žiadne projekty. Zoznam podopatrení a výška finančných nákladov vynaložená na ich realizáciu je zobrazená na grafe 2.

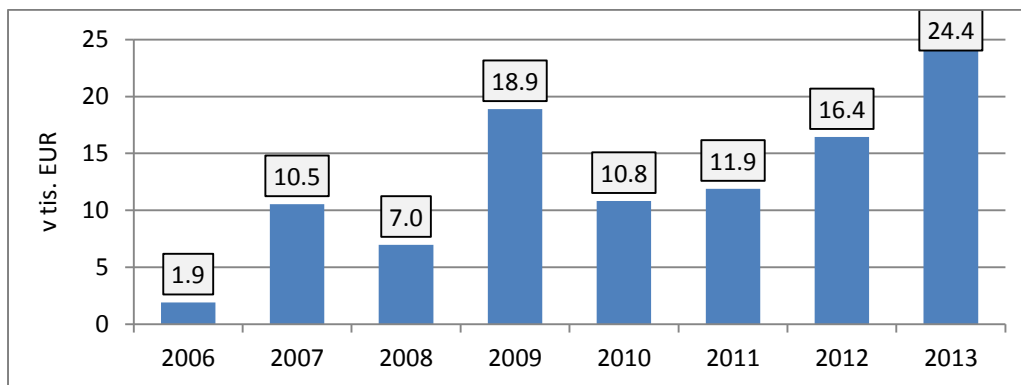

Graf 2 Zoznam realizovaných podopatrení a výška nákladov na ich realizáciu

Najväčší objem finančných prostriedkov bol investovaný v podopatrení A .1.4 „Realizácia investícií do technickej vybavenosti a technických prostriedkov na ochranu životného prostredia v meste“ v rámci ktorého sa mesto zaoberalo budovaním a skvalitňovaním infraštruktúry odpadového hospodárstva, ako aj rekonštrukciou a zatepľovaním verejných budov. V rámci podopatrenia A.1.4 boli realizované projekty aj za podpory financií z európskych zdrojov.

Druhé podopatrenie, v ktorom boli preinvestované najvyššie náklady je D.2.3 „Mestské komunikácie a chodníky“, ktoré bolo financované zo zdrojov mestského rozpočtu. V poradí tretím podopatrením, podľa výšky investícií, bolo podopatrenie C.2.1 „Výstavba nájomných bytov, malometrážnych rodinných domov a príprava územia na IBV“, ktoré sa realizovalo z rozpočtu mesta a za pomoci úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania.

Okrem strategického rámca a zdrojov financovania jeho realizácie je pre hodnotenie predchádzajúceho obdobia podstatné aj rozloženie realizácie projektov v celom období. Na základe grafu 3 môžeme zhodnotiť tendenciu navýšenia výdavkov na verejné projekty v rokoch, ktoré predchádzajú komunálne voľby (roky 2009 a 2013).

Graf 3 Výška investícií do verejných projektov v období 2006 - 2013

Formulár Ú6 – Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR poskytuje prehľad o všetkých realizovaných projektoch a podporených aktivitách realizovaných v predchádzajúcom programovom období, ktoré boli financované alebo spolufinancované samosprávou a ich realizácia mala vplyv na rozvoj územia. Informácie vyplývajúce z formulára Ú6 predstavujú východisko pre definovanie aktuálnych akčných plánov a nahrádzajú absenciu pravidelných monitorovacích a hodnotiacich správ realizácie predchádzajúceho PHSR. Formulár Ú6 bol vytvorený za pomoci zamestnancov ekonomického oddelenia MsÚ mesta Turčianske Teplice. Vzhľadom na formát vyhodnocovacej tabuľky je formulár súčasťou príloh PHSR – príloha č.1.

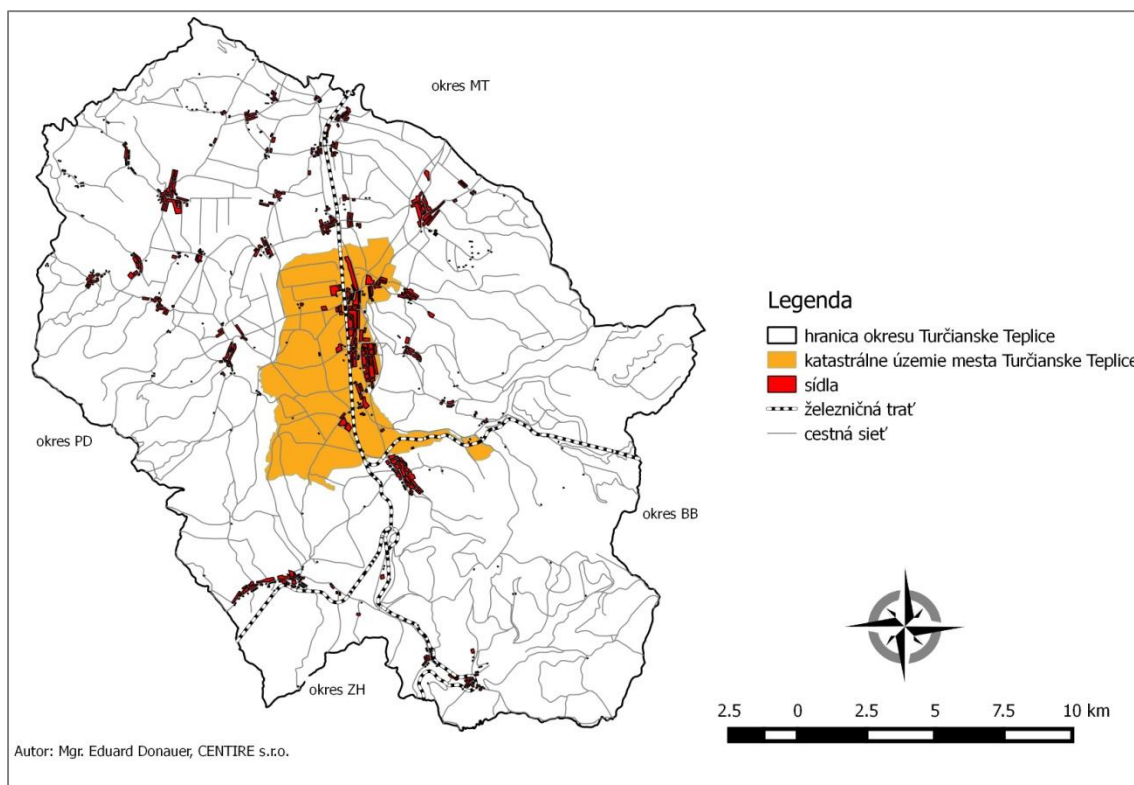
1 ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť predstavuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie mesta Turčianske Teplice, ktorá je štruktúrovaná do tematických kapitol s dôrazom na využívanie endogénneho potenciálu územia pre ďalší rozvoj. Analytická časť bola tvorená na základe kvantitatívnych a kvalitatívnych dát, pričom jej tvorbe predchádzala realizácia hĺbkových rozhovorov, ktorých sa zúčastnili vybraní miestni aktéri zastupujúci verejnú, súkromnú a občiansku sféru. Hĺbkové rozhovory boli vedené za účelom získania detailného pohľadu na život v meste.

1.1 Poloha

Geografická poloha je unikátna vlastnosť pre každú lokalitu a predstavuje základný endogénny faktor, determinujúci možnosti ďalšieho rozvoja lokality. Poloha môže byť vyjadrená v absolútnej alebo relatívnej rovine. Absolútna poloha predstavuje matematickú polohu vyjadrenú pomocou súradníc geografickej šírky a dĺžky a prejavuje sa zonálnosťou klimatických a biogeografických charakteristík.

Mesto Turčianske Teplice leží na severozápadnom Slovensku v južnej časti Turčianskej kotliny, má rozlohu 33,48 km² a jeho stred leží v nadmorskej výške 518 m n. m. Turčianske Teplice sú administratívnym, kultúrnym a spoločenským centrom regiónu Horného Turca, sídlom okresu Turčianske Teplice. Z hľadiska regionálnej samosprávy mesto patrí do Žilinského samosprávneho kraja. Okres Turčianske Teplice susedí s okresmi Martin, Prievidza, Žiar nad Hronom a Banská Bystrica.

Mapa 1 Poloha mesta Turčianske Teplice v rámci okresu

Mesto leží pri štátnej ceste I. triedy č. 65 severojužného ťahu Martin - Žiar nad Hronom, z mesta vychádza štátna cesta č. 577 do Banskej Bystrice. Výstavba rýchlostnej cesty R1 s výjazdom v Žiari nad Hronom výrazne zlepšila dopravnú polohu mesta².

Okresom Turčianske Teplice prechádza železničná trať Vrútky – Banská Bystrica so zástavkou rýchlikov, napája sa cez významný železničný uzol Vrútky na dôležité medzinárodné koridory osobnej a nákladnej železničnej dopravy. V rámci leteckého spojenia je možné využiť letiská Žilina – Dolný Hričov (67 km) a Sliač (50,5 km)³.

V prípade mesta Turčianske Teplice môžeme konštatovať mierne pozitívny vplyv polohy mesta vzhľadom na regionálny rozvoj. V porovnaní s krajským mestom Žilina, však musíme povedať, že polohový potenciál je slabší, a to najmä z dôvodu pomerne zlej vybavenosti cestnou infraštruktúrou, resp. dostupnosťou ciest vyššieho hierarchického rádu.

Pozitívne hodnoty mesto Turčianske Teplice dosiahlo vzhľadom na fyzicko-geografickú polohu, pretože sa nachádza v kotline a nie je limitovaný jeho územný rozvoj, zároveň leží na dopravnej osi, ktorá prechádza touto kotlinou (železničná trať).

Negatívne je hodnotená poloha vzhľadom k hlavnému mestu Bratislava, z dôvodu veľkej vzdialenosti a zároveň absencie smerového značenia na cestách vyššieho hierarchického rádu.

1.2 Prírodné pomery

Okres Turčianske Teplice sa nachádza v južnej časti Turčianskej kotliny, ktorá je ohraničená z východnej strany pohorím Veľká Fatra, zo západu Malou Fatrou, z juhu pohorím Žiar a Kremnickými vrchmi. Kotlina má predĺžený severojužný tvar so šírkou približne 10 km a dĺžkou 30 km. Osou kotliny preteká rieka Turiec prameniaca v Kremnických vrchoch na juhovýchodnom svahu Svrčinníka v nadmorskej výške približne 1 090 m n. m. Smer toku vedie prevažne v smere od juhu na sever, pričom vytvára veľký oblúk vypnutý na západ. Do rieky Váh sa Turiec vlieva pri meste Vrútky v nadmorskej výške približne 378 m n. m. Významnou súčasťou nerastného bohatstva regiónu Turca sú vývery minerálnych vôd. Vývery sú situované na zlomových líniiach, hlavne na okrajoch Turčianskej kotliny. Dažďová voda sa dostáva systémom puklín do značných hĺbok, kde dochádza k jej obohateniu o minerálne látky. Najvýznamnejšie minerálne vody sú Fatra a Budiš, ktoré slúžia aj na plniarenské účely a predaj. Výskyt liečivého termálneho prameňa podmienil aj vznik kúpeľov v meste Turčianske Teplice, ktoré využívajú liečivé sadrovo-zemité minerálne termálne vody s teplotou na žriedle od 38°C do 46°C⁴.

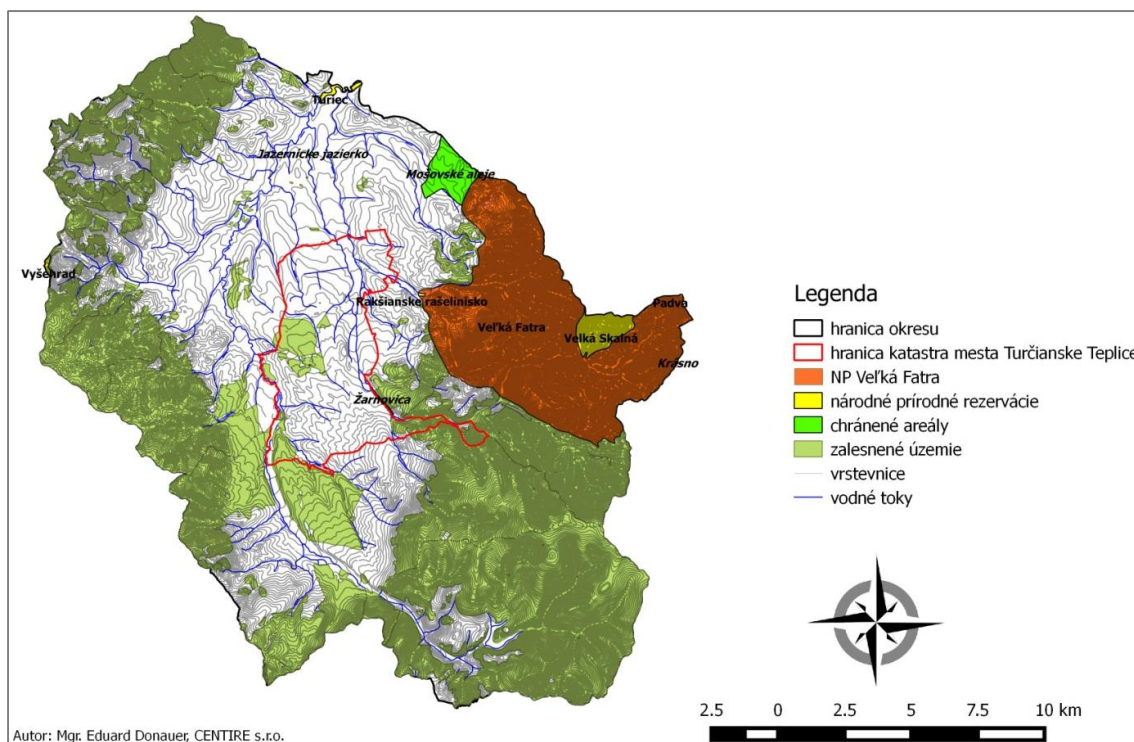
Turčianska kotlina nie je celoplošne chránené územie, ale časť územia na východe okresu Turčianske Teplice patrí do Národného parku Veľká Fatra, ktorý vznikol v roku 2002 (mapa 2). Predmetom ochrany 3. stupňa je horské pásmo s vysokým zastúpením zachovaných karpatských lesov s prevažujúcim porastom buka európskeho (lat. *fagus sylvatica*) v kombinácii s hrebeňovými pastvinami, ktoré sa datujú do 15. – 17. storočia, obdobia Valašskej kolonizácie⁵. Vďaka vhodným prírodným podmienkam na území národného parku Veľká Fatra žijú všetky európske druhy veľkých mäsožravcov, medveď hnedý, vlk dravý a rys ostrovid.

² <http://www.ndsas.sk/rychlostna-cesta-r1/44382s>

³ <https://www.google.sk/maps/>

⁴ <http://www.therme.sk/nase-kupele/turcianske-kupele.html>

⁵ http://www.sopsr.sk/velkafatraweb/sk/zakladne_udaje.php

Mapa 2 Prírodné podmienky v okrese Turčianske Teplice

Okrem národného parku sa na území okresu Turčianske Teplice nachádzajú aj maloplošné chránené územia, konkrétne národné prírodné rezervácie (NPR), ako napríklad NPR Veľká Skalná a NPR Padva so zachovanými tisovými porastmi, či Rakšianske rašelinisko vyhlásené na ochranu vlhkomilných a slatinných spoločenstiev Turčianskej kotliny. Na západe územia je lokalizovaná NPR Vyšehrad vyhlásená na ochranu vápencového masívu v pohorí Žiar s lesostepnou vegetáciou a zriedkavými druhmi hmyzu a na severe NPR Turiec, ktorého účelom je zachovať prirodzený charakter vodného toku a zabezpečiť ochranu jestvujúcej sprievodnej vegetácie a viacerých chránených a ohrozených druhov rastlín a živočíchov. Biotopy európskeho významu, akými sú Mošovské aleje, Žarnovica a Krásno sú vyhlásené ako chránené areály, ktorých priaznivý stav záleží na obhospodarovaní človekom⁶.

1.3 Demografická charakteristika

Rozlohou a počtom 6 598 obyvateľov (ŠÚ SR, 2012)⁷ sa Turčianske Teplice radia k najmenším mestám Slovenska. Prevažná časť obyvateľov žije v meste (65,3 %), zvyšní obyvatelia sú distribuovaní v mestských častiach Diviaky s podielom obyvateľov (17,6 %), Turčiansky Michal (7,4 %) a Dolná Štubňa (9,7 %)⁸.

Tabuľka 2 Demografický vývoj v meste Turčianske Teplice v rokoch 2007 – 2014

⁶<http://uzemia.enviroportal.sk/>

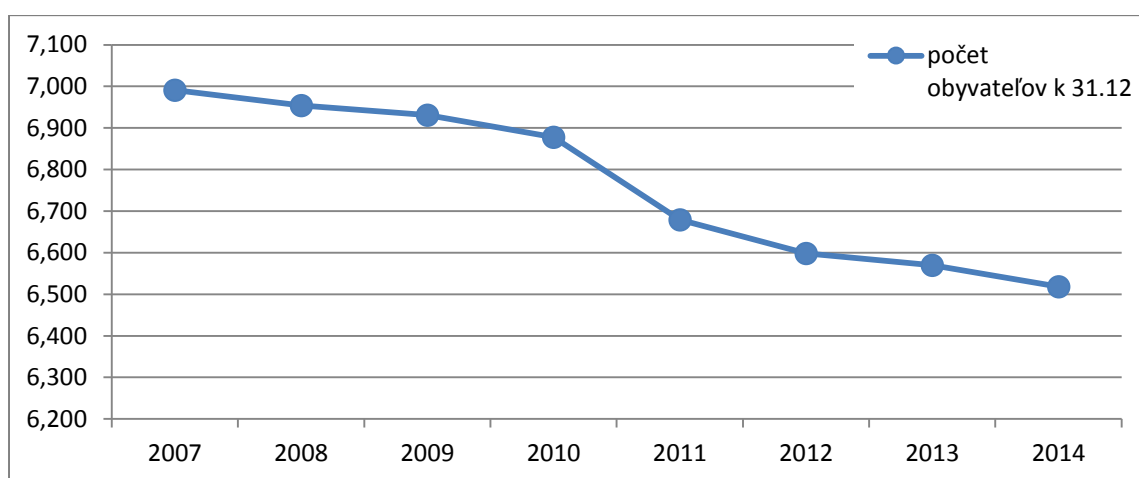
⁷ Štatistický úrad SR

⁸ <http://www.turciansketeplce.sk/zakladne-informacie.phtml?id3=1491>

rok	žिवonarodení	zomrelí	prírodný prírastok/úbytok	pristáhovani	vystáhovani	migračný prírastok/úbytok	celkový prírastok/úbytok	počet obyvateľov k 31.12
2007	46	110	-64	180	89	91	27	6991
2008	63	115	-52	126	111	15	-37	6954
2009	65	108	-43	101	81	20	-23	6931
2010	62	113	-51	121	123	-2	-53	6878
2011	65	108	-43	118	94	24	-19	6679
2012	54	107	-53	95	123	-28	-81	6598
2013	62	114	-52	107	83	24	-28	6570
2014	47	83	-36	85	101	-16	-52	6518

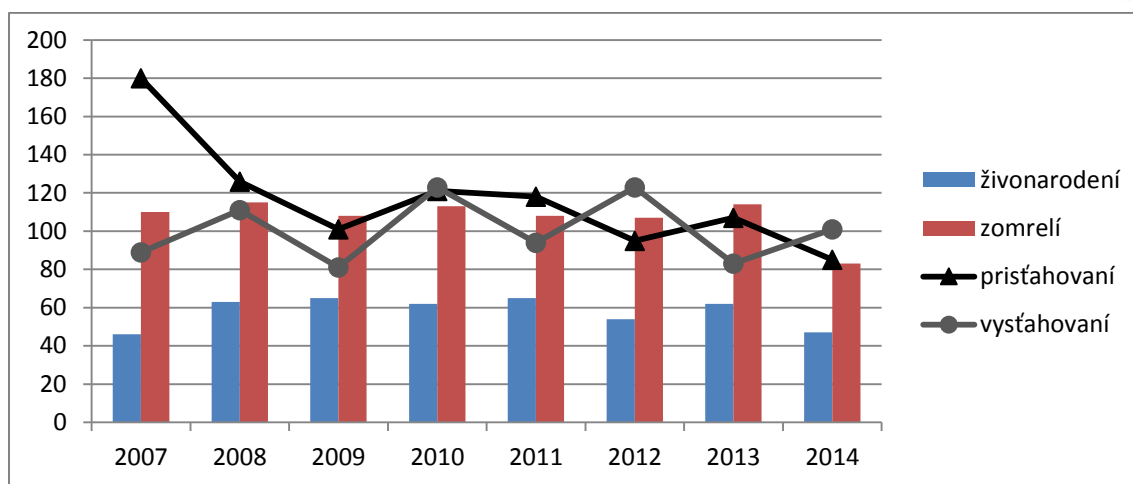
Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 4 Vývoj počtu obyvateľov mesta Turčianske Teplice v rokoch 2007 – 2014

Zdroj: Štatistický úrad SR

Počet obyvateľov mesta Turčianske Teplice dlhodobo klesá (tabuľka 3 a graf 4), pričom od roku 2007 po rok 2014 mesto prišlo o 473 obyvateľov, čo predstavuje 7 % populácie. V období medzi rokmi 2010 a 2011 môžeme sledovať výraznejší úbytok obyvateľov, čo je dôsledok korekcií štatistických údajov vzhľadom k Sčítaniu obyvateľstva, bytov a domov v roku 2011. Napriek tomu ale negatívny trend vývoja počtu obyvateľov v meste Turčianske Teplice je prítomný a z dlhodobého hľadiska predstavuje ohrozenie ďalšieho rozvoja mesta.

Graf 5 Prirodzený a migračný pohyb obyvateľov Turčianskych Teplíc v rokoch 2007 – 2014

Zdroj: Štatistický úrad SR

Pri detailnejšom skúmaní príčin úbytku obyvateľstva mesta Turčianske Teplice môžeme zhodnotiť (tabuľka 3, graf 5), že v skúmanom období 2007 – 2014 mesto ani jeden rok nezaznamenalo prirodzený prírastok obyvateľstva. Dokonca v každom roku v tomto období zomrel dvojnásobný počet obyvateľov v porovnaní s počtom narodených.

Prirodzený úbytok obyvateľstva ešte v roku 2007 kompenzoval pomerne veľký počet obyvateľov prisťahovaných do Turčianskych Teplíc. V nasledujúcich rokoch sa tento vývoj však neudržal a počet prisťahovaných sa znížil, pričom migračný prírastok evidujeme v rokoch 2007 – 2009 a v rokoch 2011 a 2013. Celkový prírastok teda kladnú hodnotu dosiahol iba v roku 2007.

Z hľadiska vekovej štruktúry je situácia v meste analogická v porovnaní s celoslovenským priemerom. Počet obyvateľov mesta Turčianske Teplice v produktívnom veku (15 – 64 rokov) dosahuje približne celoslovenský priemer (tab. 2). Podiel obyvateľov v predproduktívnom veku (0 – 14 rokov) dosahuje na úrovni mesta podpriemerné hodnoty v porovnaní s okresom Turčianske Teplice, Žilinským krajom aj Slovenskou republikou. Na druhej strane podiel obyvateľov v postproduktívnom veku (65+ rokov) je o 3 % vyšší v porovnaní s celoštátnym priemerom. Nízky podiel predproduktívneho obyvateľstva je možné sledovať vo vekovej pyramíde (graf 6), ktorá má typický regresný tvar a indikuje klesajúci počet novo narodených detí a starnutie populácie v dlhšom časovom horizonte.

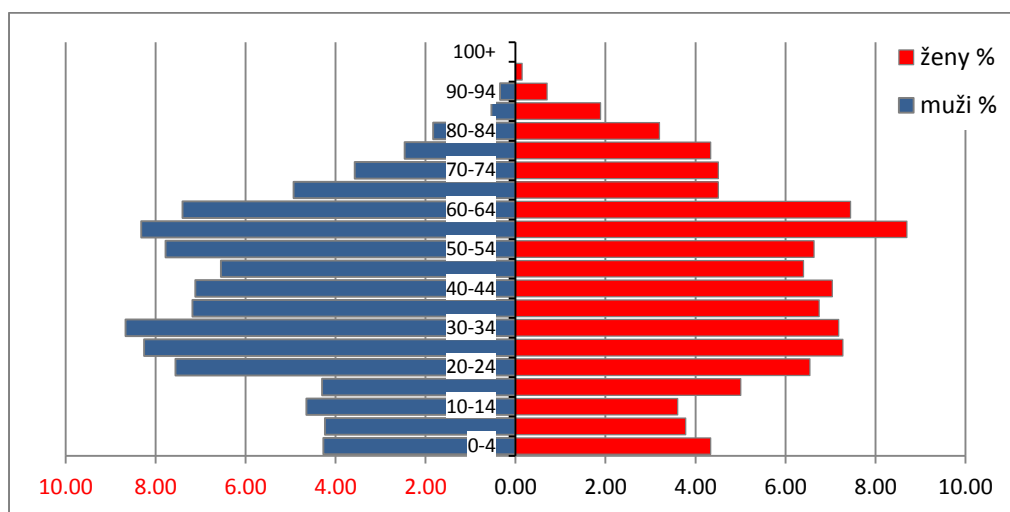
V meste Turčianske Teplice populácia starne, v roku 2014 index starnutia dosiahol hodnotu 141,91 (priemer za SR je 91,17). Index starnutia vyjadruje aký počet obyvateľov v postproduktívnom veku pripadá na 100 obyvateľov v predproduktívnom veku. V meste Turčianske Teplice na 100 detí pripadá takmer 142 obyvateľov starších ako 65 rokov.

Tabuľka 3 Podiel obyvateľstva SR, ŽSK, okresu Turčianske Teplice a mesta Turčianske Teplice podľa vekových skupín (31.12.2013)

územie/veková skupina	predproduktívne obyvateľstvo (%)	produktívne obyvateľstvo (%)	poproduktívne obyvateľstvo (%)
Slovenská republika	15,35	71,52	13,13
Žilinský kraj	15,80	71,80	12,40
Okres Turčianske Teplice	13,27	71,10	15,64
Mesto Turčianske Teplice	12,41	70,98	16,61

Zdroj: Štatistický úrad SR

Graf 6 Veková štruktúra obyvateľstva mesta Turčianske Teplice (31.12.2013)

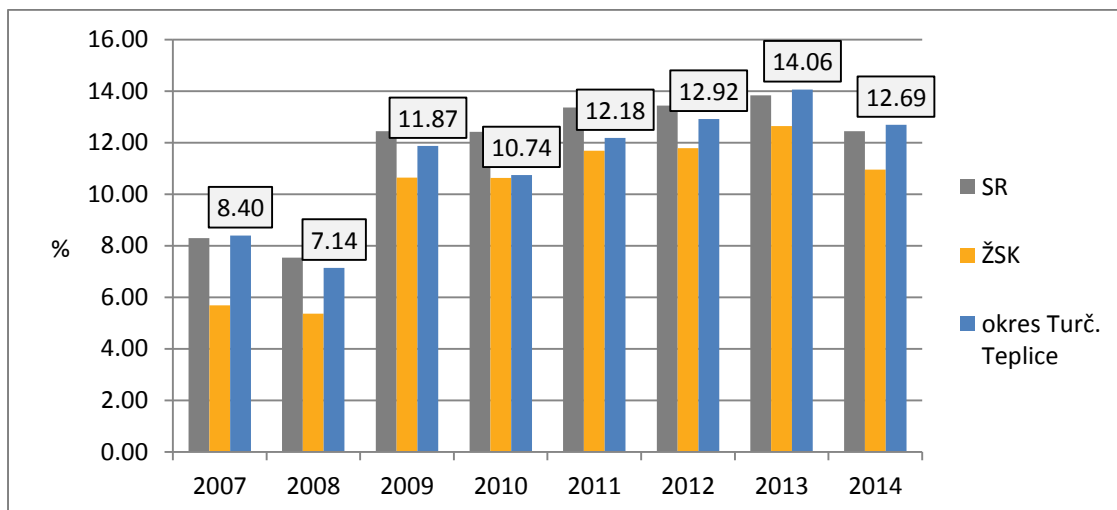
Zdroj: Štatistický úrad SR

1.4 Nezamestnanosť

Nezamestnanosť v okrese Turčianske Teplice v období rokov 2007 až 2013 podľa údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej ÚPSVaR) rástla, pričom najväčší nárast nezamestnanosti bol zaznamenaný medzi rokmi 2008 a 2009, kedy sa prejavila globálna hospodárska kríza. (graf 7). Okres Turčianske Teplice sa v sledovanom období mesiaca september 2014 zaradil s 12,69 % na 48. priečku v poradí okresov podľa evidovanej miery nezamestnanosti v SR (minimum Bratislava I s 5,18 %, maximum Rimavská Sobota s 30,21 %)⁹.

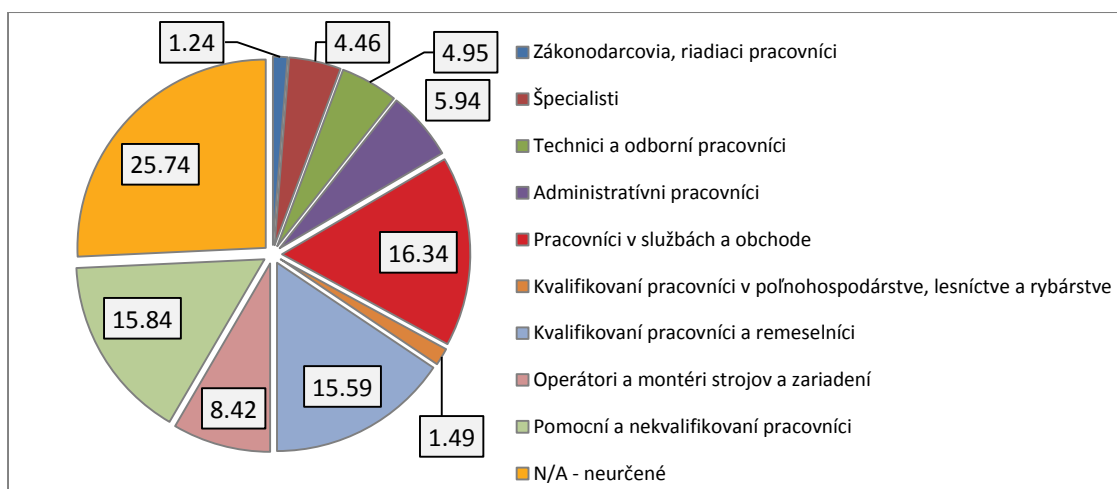
V rámci štruktúry uchádzačov o zamestnanie (ďalej UoZ) na úrovni mesta Turčianske Teplice podľa predchádzajúceho zamestnania boli v septembri 2014 počtom najviac zastúpené osoby bez uvedeného posledného zamestnania (104), pracovníci v službách a obchode (66), pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (64) a kvalifikovaní pracovníci a remeselníci (63) (graf 8).

⁹ ÚPSVaR

Graf 7 Miera evidovanej nezamestnanosti (v %) k 30.9. 2014 okresu Turčianske Teplice

Zdroj: ÚPSVaR

Graf 8 Štruktúra UoZ podľa predchádzajúceho zamestnania v meste Turčianske Teplice (30.9.2014)

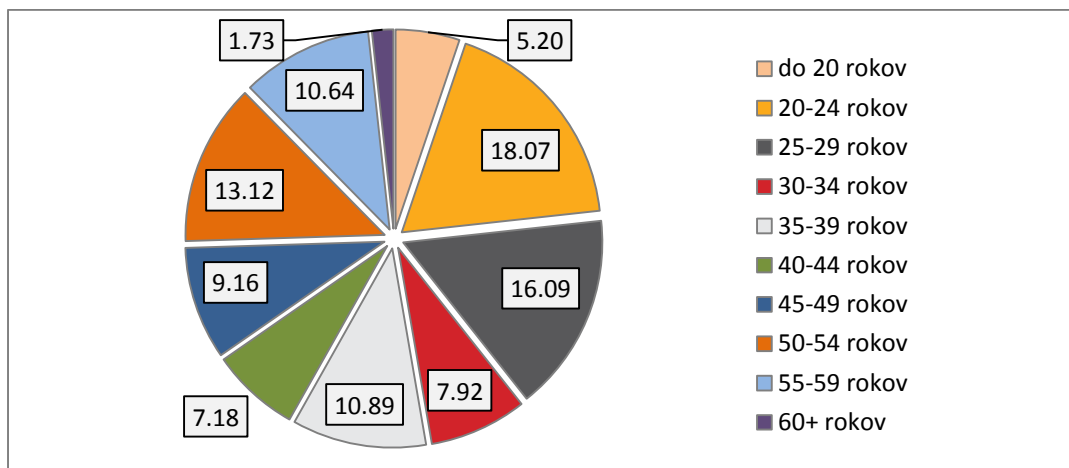
Zdroj: ÚPSVaR, Základné ukazovatele o nezamestnanosti - mesto Turčianske Teplice (september 2014)

Podľa dĺžky evidencie na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny tvorila na úrovni mesta Turčianske Teplice v septembri 2014 najväčšiu skupinu UoZ kategória dlhodobo evidovaných nad 12 mesiacov (164 UoZ, 40,59 %). Druhú najpočetnejšiu kategóriu tvorili UoZ registrovaní 0 až 3 mesiace (105 UoZ, 25,99 %). S rastúcou dĺžkou evidencie na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny klesá percentuálny podiel UoZ. V intervale 4-6 mesiacov evidencie na Úrade práce bolo v septembri 61 UoZ, čo tvorilo 15,10 %, v intervale 7-9 mesiacov 49 UoZ (12,13 %) a v intervale 10-12 mesiacov 25 UoZ (6,19 %).

Z pohľadu veku UoZ bola v septembri 2014 na úrovni mesta Turčianske Teplice najviac zastúpená kategória 20-24 ročných (73 UoZ), druhú najpočetnejšiu kategóriu tvoria 25-29 roční (65 UoZ). Tieto dve kategórie predstavujú tretinu všetkých UoZ (34,16 %) a indikujú vysokú nezamestnanosť medzi mladým obyvateľstvom (graf 9).

Štruktúra UoZ v septembri 2014 podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania na úrovni mesta Turčianske Teplice odhaľuje najvyšší podiel medzi UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním (31,44 %), stredným odborným vzdelaním (23,02 %) a základným vzdelaním (14,11 %)¹⁰.

¹⁰ ÚPSVaR, Základné ukazovatele o nezamestnanosti - mesto Turčianske Teplice (september 2014)

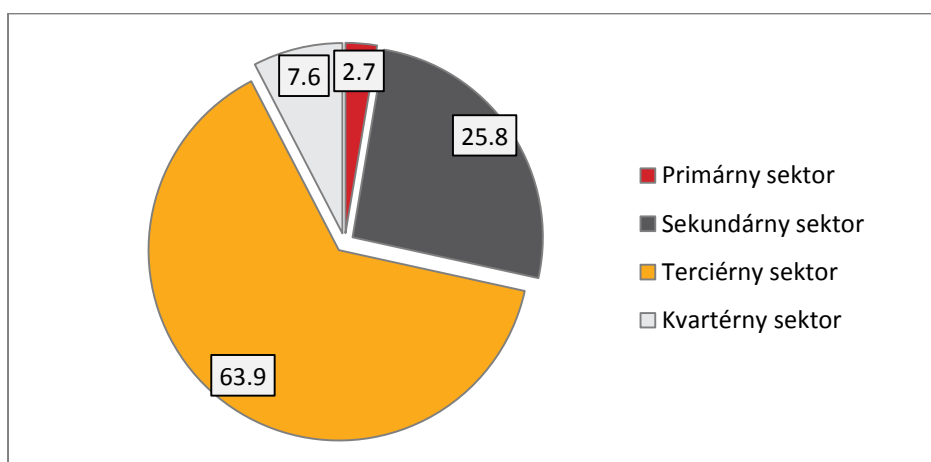
Graf 9 Štruktúra UoZ podľa veku v meste Turčianske Teplice (30.9.2014)

Zdroj: ÚPSVaR, Základné ukazovatele o nezamestnanosti - mesto Turčianske Teplice (september 2014)

V rámci štatistického porovnávania regiónov podľa počtu obyvateľov v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke so spoločne posudzovanými osobami z počtu obyvateľov je okres Turčianske Teplice na 38. mieste v SR so 4,15 %, čiže v septembri 2014 poberalo zo 16 244 obyvateľov okresu (k 31.12.2013) dávky v hmotnej núdzi 674 obyvateľov (minimum je Bratislava IV s 0,42 %, maximum Revúca s 21,34 %). Okres Turčianske Teplice dosahuje podpriemerný percentuálny podiel obyvateľov poberaúcich pomoc v hmotnej núdzi v porovnaní s celoslovenským priemerom (5,63 %) ¹¹.

1.5 Hospodárska základňa

Ku dňu 31.10.2014 bolo v meste Turčianske Teplice zaregistrovaných 1 090 aktívnych ekonomických subjektov. Dominantné zastúpenie (696 subjektov predstavujúcich 63,9 %) majú organizácie aktívne v terciérnom sektore, ktorý zahŕňa činnosti v oblasti služieb a obchodu. Najmenší podiel na počte ekonomických subjektov (28 subjektov, 2,7 %) majú organizácie zaoberajúce sa prvovýrobou. (graf 10)

Graf 10 Podiel ekonomických subjektov podľa sektorov národného hospodárstva (31.10.2014)

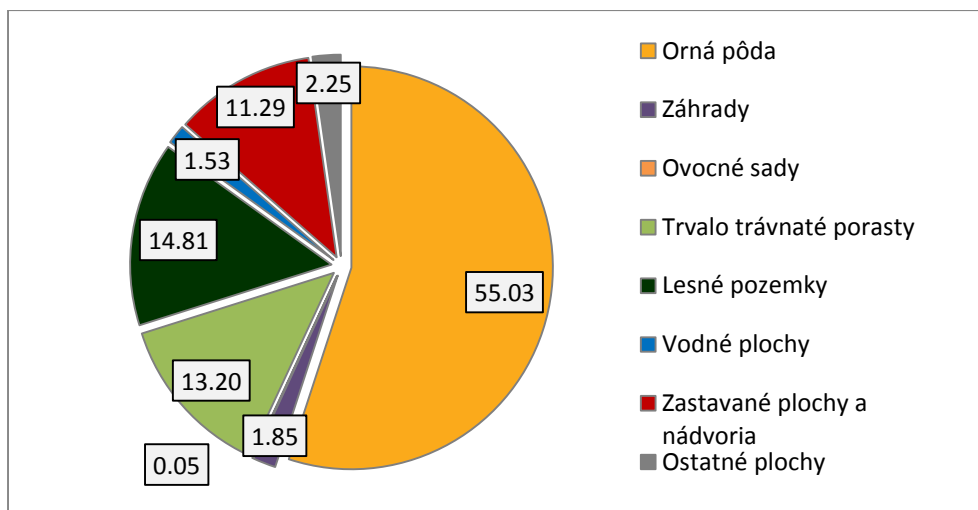
Zdroj: Štatistický úrad SR

¹¹ ÚPSVaR

1.5.1 Poľnohospodárstvo

Horný Turiec s priemernou nadmorskou výškou 450 – 600 m n.m., s priemernou teplotou 7 – 8 °C a ročnými priemernými zrážkami do 800 mm možno v poľnohospodárstve zaradiť medzi zemiakárske výrobné oblasti, okopaniny však do veľkej miery nahradili kukurica a repka. Z celkovej rozlohy katastra mesta Turčianske Teplice 33,48 km² pripadá až 70,12 % na poľnohospodársku pôdu¹². Najväčší podiel podľa druhov pozemkov zaberá orná pôda s výmerou 18,42 km², nasledovaná lesnými pozemkami (4,95 km²) a trvalo trávnatými porastmi (4,41 km²) (graf 11).

Graf 11 Prehľad druhov pozemkov v katastri mesta Turčianske Teplice (31.10.2014)

Zdroj: Katastrálny portál

V meste Turčianske Teplice je zaregistrovaných 16 ekonomických subjektov profilujúcich svoju činnosť v oblasti poľnohospodárskej produkcie. K úspešne fungujúcim poľnohospodárskym firmám možno zaradiť Slovenský hydinársky podnik, a.s. (založený v roku 1968, transformovaný na a.s. v roku 1993), ktorý sa venuje chovu nosníc s produkciou konzumných vajec a chovu jatočných kurčiat s výrobou kuracieho mäsa. Od roku 2001 časť konzumných vajec spracováva na predajné produkty vo vlastnej potravinárskej prevádzke. Z dôvodu racionálneho využitia obhospodarovaných trvalo trávnatých porastov firma SHP, a.s. pristúpila v roku 2005 k chovu oviec. Ročne vyprodukuje 75 000 l mlieka, ktoré sa spracujú na syr. Ročná produkcia jatočných jahniat predstavuje cca 200 ks¹³.

Od roku 1998 pôsobí v Turčianskych Tepliciach podnik AFG, s.r.o., Turčianske Teplice so zameraním na predaj nespracovaných poľnohospodárskych výrobkov, výrobu krmných zmesí, chov hovädzieho dobytku s výrobou surového kravského mlieka, chov oviec a koní, v rastlinnej výrobe je to pestovanie obilnín a technických plodín s prioritou dostatočnej krmovínovej základne.

V okolí mesta pôsobia ďalšie poľnohospodárske podniky – PD Mošovce; PD Gader Blatnica; PD Turiec Dubové; Agrotrade Group, s.r.o., Rožňava; Turiec agro, s.r.o., Turčiansky Ďur.

1.5.2 Lesníctvo

Lesný závod v regióne Turiec mal do roku 2000 sídlo v Turčianskych Tepliciach. Vznikom novej organizačnej štruktúry Lesov SR však ako samostatný právny subjekt zanikol zlúčením s Lesným závodom Žilina. Lesná správa Turčianske Teplice hospodári na hornom Turci na výmere asi 9 000 ha

¹² Katastrálny portál

¹³<http://www.shptt.sk/activity.html>

lesa s ročnou ťažbou 25 – 30 tisíc m³ dreva. Celková rozloha zalesnených pozemkov v katastri mesta je 4,95 km².

V meste sú zaregistrované 3 ekonomické subjekty špecializujúce sa na ťažbu dreva a ďalších 9 subjektov zaoberajúcich sa lesníctvom a službami s ním spojenými.

1.5.3 Rybárstvo

Tradícia rybárstva a ochrany vôd a rybníkov má v okolí mesta Turčianske Teplice dlhú a úspešnú históriu. Rieka Turiec je jedna z posledných prirodzených podhorských riek na Slovensku a zároveň jediná rezervácia vzácnnej hlavátky podunajskej v strednej Európe. Za národnú prírodnú rezerváciu bola preklasifikovaná v roku 1994¹⁴.

V aglomerácii Turčianskych Teplíc sa nachádza pstruhová farma, ktorú prevádzkuje Stredná odborná škola rybárska Mošovce¹⁵. Pstruhové rybníky sú vybudované v Turčianskych Tepliciach v časti Michal. Ďalšie rybníky sú vybudované v blízkej obci Ivančina.

Najväčšou firmou v tejto oblasti je Rybárstvo Požehy, s.r.o., ktoré pôsobí na trhu so sladkovodnými a morskými rybami od roku 1992 ako súčasť Agrokombinátu Šturec Turčianske Teplice a od roku 1997 ako samostatný subjekt. Spoločnosť je zameraná na chov lososovitých rýb, vlastní 10 ha vodných plôch s produkciou 110 ton pstruha dúhového. Celú produkciu spracováva vo vlastnej výrobni. Rybochovné zariadenia sú napájané z rieky Turiec, ktorá vyteká z vodnej nádrže Turček. V súčasnosti podnik spolupracuje s Univerzitou veterinárneho lekárstva v Košiciach na projekte zvýšenia obsahu omega-3 mastných kyselín vo svalovine sladkovodných rýb¹⁶.

1.5.4 Priemysel

Turčianske Teplice sú charakteristické kúpeľné mesto. Z dôvodu ochrany vodných zdrojov a prírodného prostredia sa v jeho okolí nikdy neplánovali a nevybudovali veľké priemyselné podniky. Účel veľkého priemyselného zamestnávateľa spĺňali predovšetkým Závody ťažkého strojárstva v Martine, v ktorých v minulosti nachádzalo prácu veľa obyvateľov horného Turca, vrátane občanov Turčianskych Teplíc.

V meste Turčianske Teplice je zaregistrovaných 270 ekonomických subjektov zaoberajúcich sa spracovateľským priemyslom a stavebníctvom. Najväčší počet subjektov profiluje svoje činnosti v oblasti stavebníctva (113 subjektov), z toho 38 subjektov sa zaoberá zemnými prácami a úpravou terénu, 18 subjektov výstavbou obytných a neobytných budov, 18 subjektov ostatnými špecializovanými stavebnými prácami¹⁷.

Druhou najpočetnejšou skupinou ekonomických subjektov podľa špecializácie činnosti sú firmy zaoberajúce sa drevospracujúcim priemyslom (62 subjektov), ktoré svojou výrobou nadväzujú na lesnícke a drevo ťažiacie firmy sídlia v meste. Viac ako polovica subjektov sa zameriava na pilovanie a hobľovanie dreva (33 subjektov), 14 subjektov vykazuje činnosť v rámci stolárskych prác.

Treťou skupinou ekonomických subjektov podľa špecializácie sú kovospracujúce firmy, ktorých celkový počet je 41 subjektov. Polovica z týchto subjektov (20) sa zaoberá obrábaním a ďalších 13 subjektov výrobou ostatných kovových výrobkov.

¹⁴<http://uzemia.enviroportal.sk/main/detail/cislo/458>

¹⁵<http://www.souparmt.edu.sk/ziak/ziak.html> Rozhodnutím ŽSK sa Stredná odborná škola rybárska premiestnila od školského roku 2012/2013 do Martina, ako organizačná zložka Spojenej školy Martin (bývalé strojárské učilište), so zachovaním všetkých doterajších odborov.

¹⁶<http://www.rybarstvopozehy.sk/o-nas/-doplnené>

¹⁷ <http://naseobce.sk/mesta-a-obce/2670-turcianske-teplice/firmy-a-organizacie>

V meste Turčianske Teplice sa nachádzajú aj ekonomické subjekty textilného priemyslu (7 subjektov) a potravinárskeho priemyslu (6 subjektov). Kompletný prehľad podielu ekonomických subjektov podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností v Európskom spoločenstve (SK NACE) je uvedený v tabuľke 5.

Tabuľka 4 Ekonomické subjekty v meste Turčianske Teplice podľa klasifikácie SK NACE (31.10.2014)

Odvetvie výrobného sektora podľa SK NACE	Počet subjektov	Odvetvie výrobného sektora podľa SK NACE	Počet subjektov
Demolácia	11	Výroba chleba; výroba čerstvého pečiva a koláčov	1
Dodávka pary a rozvod studeného vzduchu	1	Výroba iných čerpadiel a kompresorov	1
Elektrická inštalácia	5	Výroba kancelárskych strojov a zariadení (okrem počítačov a periférnych zariadení)	1
Inštalácia kanalizačných, výhrevných a klimatizačných zariadení	9	Výroba kovových konštrukcií a ich častí	1
Konečná úprava textilu	1	Výroba lekárskeho a dentálneho nástroja a potrieb	5
Obrábanie	20	Výroba náradia	1
Omietkarské práce	2	Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie	1
Opracovanie a povrchová úprava kovov	2	Výroba ostatného nábytku	3
Ostatná stavebná inštalácia	4	Výroba ostatného vrchného ošatenia	3
Ostatná výroba i. n.	1	Výroba ostatných elektrických zariadení	1
Ostatné stavebné kompletizačné a dokončovacie práce	7	Výroba ostatných komunikačných zariadení	1
Ostatné špecializované stavebné práce i. n.	18	Výroba ostatných kovových výrobkov i. n.	13
Pilovanie a hobľovanie dreva	33	Výroba ostatných odevov a doplnkov	2
Pokrývačské práce	4	Výroba ostatných strojov na všeobecné účely i. n.	5
Prevádzka mliekarní a výroba syrov	1	Výroba ostatných textilných výrobkov okrem odevov	1
Rezanie, tvarovanie a konečná úprava kameňa	3	Výroba ostatných výrobkov z betónu, sadry a cementu	2
Spracovanie a konzervovanie mäsa	1	Výroba ostatných výrobkov z dreva; výroba výrobkov z korku, slamy a prúteného materiálu	2
Spracúvanie a likvidácia iného ako nebezpečného odpadu	1	Výroba rúr, pecí a horákov k peciam	1
Stolárske práce	14	Výroba stavebnostolárska a tesárska i. n.	6
Viazanie kníh a služby súvisiace s viazaním kníh	1	Výroba strojov pre poľnohospodárstvo a lesníctvo	1
Výroba a príprava krmív pre domáce zvieratá	1	Výroba suchárov a keksov; výroba trvanlivého pečiva a koláčov	2
Výroba a spracovanie ostatného skla vrátane technického skla	2	Výroba surového železa a ocele a ferozliatin	1
Výroba domácich a dekoratívnych keramických predmetov i. n.	1	Výroba vlnitého papiera a lepenky a škatúľ z papiera a lepenky	1
Výroba dosiek a drevených panelov	1	Výroba zámkov a pántov	4
Výroba drevených kontajnerov	1	Výstavba obytných a neobytných budov i. n.	18
Výroba elektrických motorov, generátorov a transformátorov	1	Výstavba obytných budov	3
Výroba elektrických zariadení pre domácnosti	1	Výstavba ostatných inžinierskych stavieb i. n.	3
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov	1	Zemné práce	38

Zdroj: <http://naseobce.sk/mesta-a-obce/2670-turcianske-teplice/firmy-a-organizacie>

1.5.5 Terciérny sektor

V terciérnom sektore, ktorý tvoria služby a obchod, je aktívny najväčší počet ekonomických subjektov v meste Turčianske Teplice (778 subjektov), z nich 286 sa zaoberá maloobchodom, veľkoobchodom a sprostredkovaním obchodu s rôznym tovarom. V meste sa nachádzajú veľké obchodné siete COOP Jednota, CBA, TESCO a BILLA¹⁸. Okrem spomenutých reťazcov sa v meste nachádzajú aj menšie prevádzky s rozličným tovarom: klenoty, drogéria, biela technika, kusový textilný tovar, odevy, obuv, predaj mobilných telefónov, elektroniky, kvetov, kamenárstvo a papiernictvo.

Sieť služieb v Turčianskych Tepliciach tvoria cestovné kancelárie, holičstvá, kaderníctva, očná optika, opravovne automobilov a elektroniky, predajňa autosúčiastok a opravovňa bicyklov. Súčasťou služieb na území mesta sú finančné ústavy – Všeobecná úverová banka, a.s., Slovenská sporiteľňa, a.s. a Prima banka Slovensko, a.s.¹⁹ V meste sa nachádza 18 subjektov aktívnych v oblasti gastronómie.

V meste Turčianske Teplice sa nachádza 42 subjektov zaoberajúcich sa účtovníctvom a daňovým poradenstvom, 17 subjektov poradenských služieb v oblasti podnikania a riadenia a 7 subjektov realizujúcich právne činnosti. Služby pre firmy dopĺňa 15 subjektov IT poradenstva, správy dát a programovania.

1.6 Infraštruktúrna vybavenosť

1.6.1 Zdravotníctvo

V meste Turčianske Teplice sa nachádza budova bývalej polikliniky, v ktorej sídlia subjekty poskytujúce všeobecnú i špeciálnu zdravotnícku starostlivosť. Jedná sa konkrétne o ambulancie: chirurgickú, gynekologickú, logopedickú, pneumologickú a ftizeologickú, kožnú, ortopedickú, neurologickú, stomatologickú, nefrologickú, ORL. Doplnené sú rehabilitačným oddelením a rádiologickým pracoviskom. V ďalšej budove zdravotníckeho zariadenia sa nachádzajú interná, diabetologická, gastroenterologická a geriatrická ambulancia. V meste sa nachádza aj stanica urgentnej medicíny, 5 lekární, zariadenie starostlivosti o osoby s mentálnym postihnutím, duševne choré a drogovu závislé osoby a zariadenie starostlivosti o staršie osoby a osoby so zdravotným postihnutím. V zariadení pre seniorov v Turčianskych Tepliciach sa od roku 1963 poskytujú sociálne služby pre starších občanov z celého Slovenska. Súčasná kapacita je 291 miest²⁰.

1.6.2 Školstvo a infraštruktúra športu

V meste Turčianske Teplice sú zriadené Základná škola s materskou školou na Školskej ulici, Základná škola s materskou školou na Žarnovickkej ulici, Spojená škola v Turčianskych Tepliciach zastrešujúca základnú školu s materskou školou a gymnázium Mikuláša Galandu a Základná umelecká škola v Horných Rakovciach. Nadregionálny dosah má Pedagogická a sociálna akadémia, ktorá má zriadený aj Školský internát pri Pedagogickej a sociálnej akadémii pre študentov dochádzajúcich z väčších vzdialeností. Škola má medzinárodné kontakty so strednými školami rovnakého alebo podobného zamerania z Českej republiky, Poľska, Nemecka a Srbska²¹.

¹⁸ <http://www.turciansketeplice.sk/sucasnost.phtml?id3=459>

¹⁹ <http://www.orsr.sk/vypis.asp?ID=1020&SID=5&P=1>

²⁰ <http://banska.dsszsk.sk/charakteristika-zariadenia.html>

²¹ http://www.psatt.edu.sk/SKVP_UMS.pdf 4.5. Medzinárodná spolupráca, s. 12

V meste sa nachádza aj škola pre výučbu vedenia dopravných prostriedkov. Systém vzdelávacích a voľnočasových inštitúcií dopĺňajú Centrum voľného času pri ZŠ na Školskej ulici a Školské kluby detí pri základných školách na Školskej a Žarnovickej ulici a v Horných Rakovciach.

Športové vyžitie obyvateľov zabezpečujú rôzne športové zariadenia, akými sú futbalové ihriská, kryté telocvične, umelá ľadová plocha či termálne kúpalisko Vieska. Činnosti športových klubov sa venuje 15 ekonomických subjektov, prevádzke športových zariadení 7 subjektov a športovej a rekreačnej výchove 4 subjekty. Ako príklad môže byť uvedený Hokejový klub Medokýš Turčianske Teplice, Turčiansky hokejový klub, Telovýchovná jednota (TJ) BANÍK, TJ Agrokomplex Dolná Štubňa, Športový klub lyžovania Turčianske Teplice, Klub priateľov horskej cyklistiky Turčianske Teplice, ŠK AQUA Turčianske Teplice, Volejbalový klub Turčianske Teplice, Klub biatlonu Turčianske Teplice, ŠK Dynamo Diviaky, Prvý klub turistov Diviaky, Slovenská asociácia Ju-Jutsu, Mestský futbalový klub Tepličan a TJ Družstevník Háj.

1.6.3 Komunálne služby

Komunálne služby, ako sú letná a zimná údržba miestnych komunikácií, ich oprava a výstavba, údržba a oprava dopravného značenia, prevádzka termálnych kúpalísk, tenisových kurtov a umelej ľadovej plochy, údržba a prevádzka verejného osvetlenia, odstraňovanie a separovanie komunálneho odpadu, prevádzka cintorínov a domu smútku poskytuje právna obchodná spoločnosť mesta Technické služby Turčianske Teplice, s.r.o.²² V meste pôsobí aj spoločnosť Teplico, s.r.o., ktorá je v spoločnom vlastníctve mesta a akciovej spoločnosti AEN GROUP, a.s.²³, spravuje bytové a nebytové priestory mesta a zabezpečuje dodávky tepla²⁴. Majetkový podiel mesta na základnom imaní spoločnosti je 34 %.

1.7 História

Turčianska kotlina bola osídlená už v neskorej dobe kamennej (eneolit, 3 200 – 1 900 p.n.l.), čo potvrdzuje nález kamennej sekery a keramiky priamo na území mesta Turčianske Teplice²⁵. Charakter Turčianskych Teplíc ako jedného z najstarších kúpeľných sídiel na Slovensku sa datuje k roku 1281, z ktorého pochádza prvá písomná zmienka o teplých prameňoch na tomto území. Kráľ Ladislav IV. Kumánsky darovacou listinou odovzdal územie obce Háj s jeho teplými prameňmi lokalizovanými na západnej časti územia grófovi Petrovi. Turčianske Teplice sa ako obec Thopolch spomínajú v roku 1351. V roku 1420 kúpele figurujú pod názvom Turčianske teplé kúpele (Thermae Thuocienses). V roku 1423 sa tu liečil aj kráľ Žigmund Luxemburský.

Gróf Komorovský, pán Blatnického hradu, postavil pri kúpeľoch v roku 1495 prvú kúpeľnú budovu. Keďže kúpele stáli na pozemku grófa Majtényiho, vznikol o ne dlhotrvajúci spor. Napokon ich kráľ Ferdinand v roku 1532 daroval mestu Kremnica, ktorá začala so systematickou výstavbou a rekonštrukciou kúpeľných objektov.

V 16. a 17. storočí boli Turčianske Teplice významným strediskom spoločenského života, s obľubou ich navštevovala šľachta a konali sa tu rôzne významné stretnutia. Aj keď boli teplické liečivé pramene veľmi známe a navštevované, postaviť tu vhodné budovy na ubytovanie hostí sa podarilo až na konci 19. storočia (Modrý kúpeľ a rozsiahly kúpeľný park) a najmä v 20. storočí

²² <http://www.orsr.sk/vypis.asp?ID=1544&SID=5&P=1>

²³ <http://orsr.sk/vypis.asp?ID=5118&SID=5&P=0>

²⁴ http://www.turciansketeplce.sk/?id_menu=0&module_action__152556__id_ci=44705

²⁵ <http://www.turciansketeplce.sk/historia.phtml?id3=458>

(moderný kúpeľný dom Veľká Fatra a niekoľko ďalších stavieb). V roku 1949 sa mesto Kremnica vzdalo svojich práv na kúpele.

Od roku 1886 do roku 1923 boli Turčianske Teplice sídlom okresu v rámci Turčianskej stolice. V roku 1920 sa zmenil názov zo Štubnyafúrdó na Štubnianske Teplice a súčasný názov mesto nesie od roku 1946. V roku 1948 sa Turčianske Teplice stali sídlom okresu druhýkrát v histórii (do roku 1960). V roku 1964 bol Turčianskym Tepliciam priznaný štatút mesta. V roku 1971 boli k mestu Turčianske Teplice pripojené sídla v bezprostrednom okolí ako mestské časti Diviaky, Turčiansky Michal a Dolná Štubňa. V roku 1996 sa Turčianske Teplice stali okresným sídlom tretíkrát vo svojej histórii.

1.8 Cestovný ruch

1.8.1 Kúpeľníctvo

Slovenské liečebné kúpele Turčianske Teplice, a.s. patria medzi najstaršie kúpele na Slovensku, prvá dochovaná zmienka o termálnych prameňoch pochádza z roku 1281. Teplota minerálnych vôd je 38 – 46 °C²⁶, termálne vody vyvierajú priamo v bazénoch. Okrem sodíka, vápnika, horčíka a iných minerálnych látok obsahujú aj oxid uhličitý. Mineralizácia turčianskej minerálnej vody (1 524 mg/l) patrí k najvyšším na Slovensku²⁷.

Hlavným predmetom činnosti kúpeľov je poskytovanie komplexnej kúpeľnej starostlivosti, poskytovanie ambulantných kúpeľných služieb, rekondičných pobytov a doplnkových zdravotníckych služieb, zabezpečovanie ochrany prírodných liečivých zdrojov a starostlivosť o kúpeľné prostredie. Slovenské liečebné kúpele Turčianske Teplice, a.s., poskytujú ubytovanie v liečebných domoch Veľká Fatra, Aqua, Kollár a Malá Fatra²⁸. Kúpele poskytujú ubytovanie so 795 lôžkami²⁹ a patria k najväčším zamestnávateľom v meste s 225³⁰ zamestnancami, pričom sprostredkovane vytvárajú a udržiavajú pracovné príležitosti najmä v službách.

Slávnostné otvorenie nového zábavno-relaxačného areálu SPA & AQUAPARK sa uskutočnilo začiatkom leta roku 2007 za účasti kráľovskej výsosti arcivojvodu Michael von Habsburg-Lothringen. Areál sa nachádza na okraji kúpeľného parku, v centre mesta Turčianske Teplice. Aquapark svojim návštevníkom ponúka vonkajší plavecký bazén, vonkajší bazén s vodnými masážnymi lehátkami a dva tobogány so zvukovými, svetelnými a obrazovými efektmi³¹. V súčasnosti sa za pomoci Európskeho fondu regionálneho rozvoja realizuje rekonštrukcia balneoprevádzky, bazéna s termálnou liečivou minerálnou vodou, s cieľom vytvorenia nových odpočinkových priestorov a procedúr. Ukončenie projektu je naplánované na koniec roka 2015³².

V kúpeľoch v Turčianskych Tepliciach sa liečia ochorenia pohybového ústrojenstva, choroby obličiek a močových ciest, choroby tráviaceho ústrojenstva, onkologické choroby, gynekologické a neurologické ochorenia³³. Využívajú sa liečebné metódy akými sú kúpeľ v termálnom bazéne, voňavé kúpele, perličkové kúpele, vírivé kúpele celkové alebo čiastočné, cvičenie v termálnom bazéne, sauna; klasické, reflexné a podvodné masáže, reflexná masáž chodidiel, lymfomasáž; komplexná elektroliečba a ostatná fyzikálna liečba vrátane laseroterapie, parafínové zábaly,

²⁶ <http://www.therme.sk/nase-kupele/turcianske-kupele.html>

²⁷ <http://www.therme.sk/nase-kupele/nase-liecive-pramene.html>

²⁸ <http://www.turciansketeplice.sk/sucasnost.phtml?id3=459>

²⁹ <http://www.therme.sk/nase-kupele/turcianske-kupele.html>

³⁰ http://www.regiony21.sk/hodnotenie/Turcianske_Teplice.pdf

³¹ <http://aquapark.therme.sk/?action=text&txt=vitajte>

³² <http://www.therme.sk/novinky/rekonstrukcia-a-dostavba-liecebneho-domu-kollar-a-modry-kupel.html>

³³ [http://www.therme.sk/kupelna-liecba/indikacie-liecene-v-turcianskych-kupeloch.html - doplnené](http://www.therme.sk/kupelna-liecba/indikacie-liecene-v-turcianskych-kupeloch.html-doplnené)

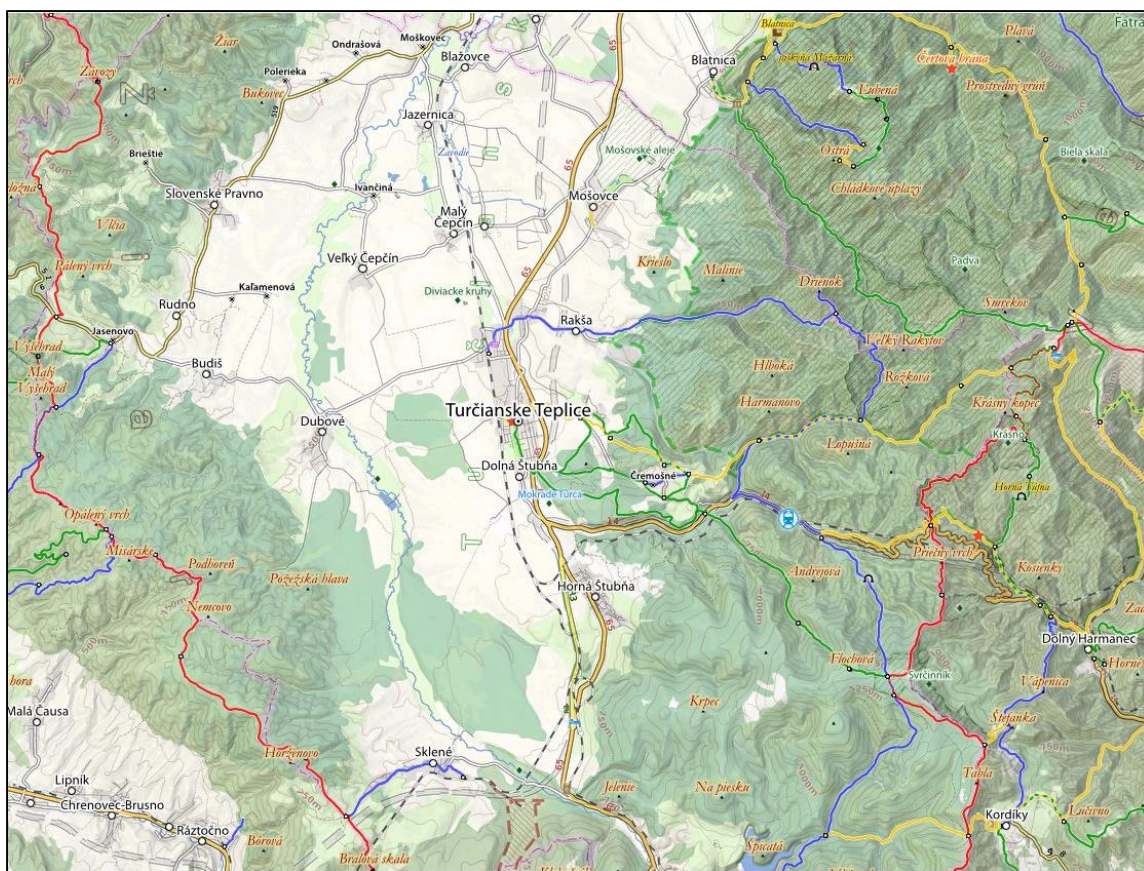

parafango, plynové injekcie a aplikácia CO₂, medikamentózna terapia a liečebná výživa na základe diétného systému a pitnej kúry.

1.8.2 Turistika

Kúpeľné mesto obklopené štyrmi pohoriami Veľká Fatra, Malá Fatra, Kremnické vrchy a Žiar má výborné predpoklady na rozvoj cestovného ruchu. Okolité horské prostredie ponúka široké možnosti pre pešiu turistiku a cykloturistiku. Najatraktívnejšou lokalitou v blízkosti mesta je Gaderská dolina vzdialená 16,5 km severne od Turčianskych Teplíc v strede turčianskej časti Veľkej Fatry. Z Gaderskej doliny sa dá vystúpiť na vrchy Tlstá a Ostrá.

Turistickému a inému krátkodobému ubytovaniu v meste Turčianske Teplice sa venuje 8 ekonomických subjektov a ubytovaniu v ubytovniach a ostatnému dočasnému ubytovaniu sa venuje ďalších 5 subjektov. Infraštruktúru cestovného ruchu dopĺňa Turistické informačné centrum v rámci Klientskeho centra MsÚ, ktoré slúži predovšetkým pre turistov a návštevníkov mesta. Na území mesta sa nachádzajú aj významné národné kultúrne pamiatky: Kostol sv. Michala Archanjela v mestskej časti Turčiansky Michal, historická zvonica, rokokový kaštieľ s parkom a renesančný kaštieľ s parkom v mestskej časti Diviaky. V zozname kultúrnych pamiatok je aj renesančný kostol v Dolnej Štubni, pomník pod Bôrom, rodný dom Mikuláša Galandu (v ňom je zriadená Galéria Mikuláša Galandu), kaplnka sv. Jána Nepomuckého a Modrý kúpeľ s príslušným kúpeľným parkom v centre mesta.

Obrázok 1 Turistické chodníky v okolí mesta Turčianske Teplice

Zdroj: <http://turistika.freemap.sk/#p=48.8543|18.89096|12|T>

1.8.3 Kultúrne podujatia

Koordináciu kultúrnych podujatí v meste Turčianske Teplice má v kompetencii Oddelenie kultúry, športu a informácií MsÚ. Oddelenie zabezpečuje usporiadanie kultúrnych a spoločenských programov; organizovanie a zabezpečovanie vystúpení miestnych súborov a kolektívov záujmovej činnosti; spoluprácu s miestnymi školami, telovýchovnými jednotami, spoločenskými organizáciami; usporadúvanie trhov a jarmokov; prevádzku kina TURIEC a galérie Mikuláša Galandu; vysielanie mestského rozhlasu a riadenie redakcie mesačníka mesta Teplické zvesti³⁴.

V meste Turčianske Teplice sa každoročne organizujú následné podujatia:

- Fašiangový sprievod (február)
- Dni Turca (festival mažoretiek a ďalšie podujatia) (jún)
- Teplický jarmok (jún)
- Zlaté tančeky - séria tanečných predstavení (máj-august)
- Hornoturčianske dožinkové slávnosti a folklórny festival Bukovinské stretnutia (august)
- Jarmok ľudových remesiel (august)
- Filmový festival s horskou tematikou – Ľudia a hory (november).

Na podporu cestovného ruchu a hospodárskeho rozvoja mesto vyvinulo aktivity na spoluprácu s Poľskom podpísaním partnerských zmlúv s mestami Skawina a Wisła, so Srbskom s mestom Arandjelovac a s Českou republikou s mestami Havířov a Holešov³⁵. Spolupráca s týmito mestami sa rozvíja najmä na báze kultúry a športu. Nie sú však výnimkou aj hospodárske kontakty jednotlivých podnikateľských subjektov.

³⁴ http://www.turciansketeplice.sk/?id_menu=20829

³⁵ <http://www.turciansketeplice.sk/partnerske-mesta.phtml?id3=26544>

1.9 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p>Hospodárska oblasť</p> <ul style="list-style-type: none">• Centrálna poloha v regióne, spádová (okresné mesto)• Dopravná dostupnosť• Odborný potenciál obyvateľstva• Možnosť využitia histórie mesta pre rozvoj cestovného ruchu• Dostupnosť priestorov pre podnikanie• Prítomnosť kúpeľov na území mesta ako prostriedok rozvoja turizmu v meste <p>Sociálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none">• Vysoká miera bezpečnosti v meste• Sociálny program prístupný a otvorený širokej skupine obyvateľov mesta• Dostupnosť školských a predškolských zariadení• Vzájomná tolerancia obyvateľstva• Kultúra prístupná pre každého• História mesta podporená známymi osobnosťami rodenými v meste• Rozmanitosť a dostupnosť voľnočasových aktivít• Občianska vybavenosť• Minimálny výskyt sociálno – patologických javov <p>Environmentálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none">• Prírodné danosti mesta a regiónu• Čisté životné prostredie• Vysoká miera ochrany a údržby zelene• Prítomnosť liečivých, termálnych prameňov• Vysoké povedomie obyvateľstva o ochrane životného prostredia• Nulová priemyselná environmentálna záťaž• Angažovanosť mesta v znižovaní energetickej náročnosti prevádzky verejných zariadení a budov	<p>Hospodárska oblasť</p> <ul style="list-style-type: none">• Nízky počet pracovných príležitostí• Zlý stav cestnej komunikácie I/65 v smere Martin• Chýbajúce služby (oprava obuvi a pod.)• Neexistujúci „brownfield“ v majetku mesta• Neexistujúci „greenfield“• V zimnom období chýbajúce lokálne lyžiarske stredisko• Spolupráca so Slovenskými liečebnými kúpeľmi• Nedostatočne konkurencieschopné prostredie pre podnikanie• Nízka atraktivita územia pre investorov <p>Sociálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none">• Nedostatočné zdravotnícke služby (odborní lekári, pohotovostná služba)• Vysoký podiel starnúceho obyvateľstva• Neprítomnosť obchodov a tovarov 1. triedy kvality• Nedostatočná kapacita nájomných bytov• Nedostatočné spoločenské vyžitie počas celého roka• Byrokratizácia procesov samosprávy smerom k občanom• Absencia študijných odborov so zameraním na cestovný ruch <p>Environmentálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none">• Nedobudovaná kanalizácia vo všetkých mestských častiach• Ochrana životného prostredia ako limitujúci faktor príchodu priemyselného investora na územie mesta

PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<p>Hospodárska oblasť</p> <ul style="list-style-type: none">• Vytvorenie motivačného programu pre príchod investorov• Nízke ceny nehnuteľností• Vytvorenie, podpora a propagácia spoločnej značky regionálnych produktov• Rozvoj partnerských sietí miestnych aktérov• Angažovanosť a Oblasťná organizácia cestovného ruchu• Rozvoj spolupráce s partnerskými mestami• Prepojenie školstva s praxou• Možnosť využiť rozličné dotačné a grantové schémy• Zvýšená dostupnosť mesta vybudovaním rýchlostnej cesty R1 pri Žiari nad Hronom <p>Sociálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none">• Vznik záujmových spolkov• Zvýšenie angažovanosti občanov• Zvýšenie bezpečnosti chodcov a cestnej premávky• Vytvorenie systému podpory na zatraktívnenie mesta pre mladých ľudí <p>Environmentálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none">• Využitie nových a účinných technológií na elimináciu emisií a znečistenia vôd• Motivovanie obyvateľstva k separovaniu odpadov• Podpora environmentálneho poradenstva• Ochrana územia v rámci NP, NPR a CHA v okolí mesta• Čerpanie grantov a dotácií na environmentálne zamerané projekty• Podpora cykloturistiky a cyklodopravy	<p>Hospodárska oblasť</p> <ul style="list-style-type: none">• Nedobudovanie rýchlostnej cesty- R3• Nízke príjmy z podielových daní• Slabá štátna podpora rozvoja poľnohospodárstva a vidieka• Neefektívne využívanie poľnohospodárskej pôdy• Odliv kvalifikovanej pracovnej sily• Nedostatočný dosah mesta na pozemky pod chátrajúcimi priemyselnými objektmi• Úbytok živnostníkov na úkor právnických osôb• Dominantné financovanie aktivít prostredníctvom podpory z dotácií EÚ• Neexistencia strategického majetku mesta• Absencia inovačného potenciálu <p>Sociálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none">• Byrokratizácia vnútroštátnych procesov• Odliv obyvateľstva z mesta• Ohrozenie potravinovej bezpečnosti• Zníženie počtu študentov pedagogickej akadémie• Zvýšenie výskytu sociálno – patologických javov <p>Environmentálna oblasť</p> <ul style="list-style-type: none">• Hrozba zosuvov pôdy• Degradácia pôdy pestovaním monokultúr• Využívanie kapacít odpadových nádob mesta obyvateľmi okolitých obcí• Zvýšenie nákladov na separáciu odpadu• Zmena globálnej klímy a zvýšenie prívalových dažďov

2 STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategické plánovanie je súborom postupov, ktoré obyvateľom umožňujú ovplyvňovať a formovať budúcnosť mesta Turčianske Teplice. Predstavujú spôsob spoločného myslenia, vytváranie zdieľanej predstavy spoločného cieľa a zodpovednosti za jeho realizáciu.

2.1 Strategický rámec

Strategický rámec rozvoja mesta Turčianske Teplice zohľadňuje vnútorné špecifiká mesta, je tvorený víziou, strategickými cieľmi a opatreniami reflektujúcimi potreby a priority mesta s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia.

Vízia	Globálne ciele	Špecifické ciele	Opatrenia
„Občania Turčianskych Teplíc, si želajú, aby sa tradície stali prameňom prosperity mesta a aby mesto svojim zázemím poskytovalo obyvateľom príjemný priestor pre život a krásy prírody ostali zachované aj pre budúce generácie.“	Hospodárska oblasť: <i>1. Rozvoj hospodárskej základne a zvýšenie zamestnanosti v meste</i>	1.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry a verejných priestranstiev	1.1.A Rekonštrukcia miestnych komunikácií
			1.1.B Rekonštrukcia námestí a verejných priestranstiev
		1.2 Rozvoj podnikateľského prostredia	1.2.A Budovanie partnerstva podnikateľských subjektov
			1.2.B Rozvoj kúpeľníctva a cestovného ruchu
	Sociálna oblasť: <i>2. Udržanie stabilnej populácie mesta</i>	2.1 Skvalitnenie vzdelávania v meste a rozvoj voľnočasových aktivít	2.1.A Rekonštrukcia školskej infraštruktúry
			2.1.B Vybudovanie a skvalitnenie infraštruktúry voľného času
		2.2 Zvýšenie kvality života obyvateľov v meste	2.2.A Rozvoj sociálnych služieb a sociálnej infraštruktúry
			2.2.B Zlepšenie podmienok pre bývanie
	Environmentálna oblasť: <i>3. Dosiahnutie trvalo udržateľnej kvality životného prostredia</i>	3.1 Rozvoj technickej infraštruktúry	3.1.A Zefektívnenie odpadového hospodárstva
			3.1.B Zvýšenie energetickej efektívnosti

2.2 Stratégia rozvoja mesta Turčianske Teplice

Mesto Turčianske Teplice má zadefinovanú strategickú víziu v znení: *„Občania Turčianskych Teplíc, si želajú, aby sa tradície stali prameňom prosperity mesta a aby mesto svojim zázemím poskytovalo obyvateľom príjemný priestor pre život a krásy prírody ostali zachované aj pre budúce generácie.“* Strategická vízia je pomerne všeobecná, zahŕňa však dôraz na rozvoj mesta spojený s tradíciou kúpeľníctva a cestovného ruchu, zvýšenie kvality života obyvateľov a zabezpečenie stabilnej populácie ako aj dôraz na udržanie vysokej kvality životného prostredia. Strategická vízia je rozpracovaná do globálnych cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti. Na naplnenie globálnych cieľov boli vytýčené špecifické ciele a opatrenia, ktoré združujú konkrétne projektové zámery.

Strategický rámec bol definovaný so špecifickým zreteľom podpory funkcie mesta Turčianske Teplice ako kúpeľného mesta, pričom jednotlivé aktivity budú mať pozitívny dopad aj na miestnu populáciu a zvýšenie kvality životného prostredia. Keďže nie je ekonomicky efektívne budovať všetky mestské funkcie na území Turčianskych Teplíc z dôvodu nízkeho počtu obyvateľov, odporúčame podporovať polycentrický model sídelného rozvoja a posilnenie dopravného spojenia s okolitými mestskými sídlami. Najväčší predpoklad pre vytvorenie organického celku nesie spojenie miest Turčianske Teplice, Martin a Kremnica, s možným využitím existujúcej železničnej trate.

Hospodárska oblasť

Globálny cieľ v hospodárskej oblasti bol definovaný ako: *„1. Rozvoj hospodárskej základne a zvýšenie zamestnanosti v meste“*, pričom naplnenie tohto cieľa sa prejaví aj v sociálnej oblasti a zvýšení kvality života obyvateľov. Rozvoj hospodárskej základne mesta prinesie zvýšené príjmy mestu Turčianske Teplice a zároveň zlepši možnosť zamestnania miestnym obyvateľom. Rozvoj priemyselnej produkcie nie je reálny z dôvodu ochrany prírodných zdrojov mesta Turčianske Teplice, preto potenciál nesie najmä rozvoj sektoru služieb. Nedostatok širokej ponuky pracovného uplatnenia sa prejavuje v odchode produktívnej zložky obyvateľstva do iných miest, čím sa prehlbuje negatívna špirála úpadku mesta.

Pre zabezpečenie rozvoja hospodárskej základne mesta Turčianske Teplice boli vytýčené 2 špecifické ciele: *„1.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry a verejných priestranstiev“* a *„1.2 Rozvoj podnikateľského prostredia“*.

Špecifický cieľ 1.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry a verejných priestranstiev“ zohľadňuje potrebu rekonštrukcie a rozvoja priestorovej štruktúry z dôvodu prekonania jednej z najslabších stránok mesta Turčianske Teplice, ktorou je chýbajúce a neatraktívne centrum mesta. Mestu chýba prirodzená centrálna zóna, v ktorej by sa mohli koncentrovať súkromné subjekty poskytujúce služby a tovary a kde by sa odohrávali kultúrno-spoločenské podujatia. Rekonštrukcia tejto zóny by atraktívnila mesto Turčianske Teplice ako celok a zároveň by zlepšilo podmienky pre podnikanie v meste, ako aj podmienky pre budovanie lokálnej identity obyvateľov. V rámci tohto špecifického cieľa je možné zaoberať sa aj aktivitami zameranými na rekonštrukciu miestnych komunikácií a ulíc, s dôrazom na bezbariérovosť mesta, keďže sa kúpele špecializujú aj na liečenie pohybovej sústavy. Pri rekonštrukcii miestnych komunikácií a verejných priestranstiev je potrebné vziať do úvahy, že kúpeľné mesto by malo pôsobiť ako estetický celok. Spolu s rozvojom priestorovej štruktúry mesta bude potrebné vypracovať aj koncepčný materiál udržateľnej mestskej mobility s dôrazom na

budovanie parkovacie systému, ktorý budú využívať miestni obyvatelia ako aj návštevníci mesta a kúpeľov.

Špecifický cieľ „1.2 Rozvoj podnikateľského prostredia“ zohľadňuje potrebu podpory a spolupráce lokálnych podnikateľských subjektov, najmä za účelom zvýšenia atraktivity pre turistický ruch. V rámci tohto opatrenia bude možné realizovať aktivity zamerané na rekonštrukciu kultúrnych pamiatok, inštitúcií a kúpaliska v meste, čo podporí charakter mesta Turčianske Teplice ako kúpeľného mesta. Najväčší investor a zamestnávateľ v Turčianskych Tepliciach sú Zlaté kúpele v Turčianskych Tepliciach. Kúpele ako súkromný subjekt majú vlastnú stratégiu rozvoja, ktorá však nevyhnutne ovplyvní aj rozvoj celého mesta. Zlaté kúpele v súčasnosti zvyšujú svoje ubytovacie kapacity ako aj kvalitu služieb, ktoré ponúkajú. Táto zmena prinesie jednak väčší počet návštevníkov mesta ako aj štruktúru týchto klientov, čomu by sa malo mesto prispôbiť. Do značnej miery tomu napomôžu projekty zaradené do predchádzajúceho opatrenia, teda do skvalitnenia priestorovej štruktúry mesta. Potenciál nesie možnosť spolupráce, resp. klastrovanie ďalších podnikateľských subjektov, ktoré ponúkajú služby a produkty nadväznú na cestovný ruch.

Na území mesta Turčianske Teplice sa nachádzajú aj tzv. browfieldy, priemyselné lokality, ktoré v súčasnosti nie sú využité a zároveň nie sú ani v majetku mesta. Vzhľadom na ochranu prírodných zdrojov nemajú tieto lokality veľký potenciál pre rozvoj priemyslu, napriek tomu je takéto územie vhodné pre budovanie spoločnej infraštruktúry pre subjekty kultúrneho a kreatívneho priemyslu a podporu tradičných remesiel, ktoré opäť podporia identitu mesta ako kúpeľného sídla.

Sociálna oblasť

Globálny cieľ v sociálnej oblasti bol definovaný ako: „2. Udržanie stabilnej populácie mesta“. V skúmanom období 2007 – 2013 sledujeme kontinuálny úbytok obyvateľov mesta Turčianske Teplice, ktorý je zapríčinený ako prirodzeným tak aj migračným úbytkom. Ako bolo spomenuté, oživenie hospodárskej základne a zvýšenie možnosti zamestnania podporí zmenu v tomto negatívnom trende, a teda môžeme očakávať nárast populácie v meste.

Pre zabezpečenie harmonického rozvoja sociálnej oblasti boli vytýčené 2 špecifické ciele: „2.1 Skvalitnenie vzdelávania v meste a rozvoj voľnočasových aktivít mládeže“ a „2.2 Zvýšenie kvality života obyvateľov v meste“, pričom ciele zohľadňujú potreby starnúcej populácie mesta, ako aj predpoklady pre zvýšenie atraktivity mesta pre nových obyvateľov.

Špecifický cieľ „2.1 Skvalitnenie vzdelávania v meste a rozvoj voľnočasových aktivít mládeže“ zahŕňa aktivity spojené s rozvojom školskej infraštruktúry, teda rekonštrukciu budov a vybavenia základných a materských škôl a revitalizáciu športových ihrísk v areáloch škôl. V súčasnosti podiel predproduktívneho obyvateľstva, teda detí navštevujúcich základné a materské školy, klesá. Napriek tomu výzva skvalitnenia vzdelávania je aktuálna a za predpokladu zabezpečenia školskej autobusovej dopravy by mesto Turčianske Teplice mohlo byť spádovou oblasťou pre školopovinné deti zo širšieho okolia.

V meste sa objavil dopyt zo strany kúpeľov po zriadení strednej školy so zameraním na hotelové služby a cestovný ruch, avšak zriaďovanie stredných škôl je v kompetencii VÚC. Riešením by mohlo byť zriadenie súkromnej strednej školy, pričom takýto projekt vytvára priestor pre partnerskú spoluprácu mesta a súkromných podnikateľských subjektov.

Opatrenie zamerané na skvalitnenie infraštruktúry voľného času vytvára predpoklady pre zvýšenie kvality života všetkých obyvateľov mesta. V rámci tohto opatrenia bude možné pristúpiť k rekonštrukcii a budovaniu športovej infraštruktúry ako aj kultúrnej infraštruktúry. Obe tieto

čiasťkové oblasti zároveň budú môcť využívať aj návštevníci mesta Turčianske Teplice a rozšíria sa tak možnosti ich aktivít priamo v meste a nie len v kúpeľnom areáli.

Špecifický cieľ „2.2 Zvýšenie kvality života obyvateľov v meste“ je zamerané na dve čiasťkové oblasti, jednou je rozvoj sociálnych a zdravotníckych služieb, druhou je vytváranie podmienok a motivácia mladých rodín, aby sa prisťahovali a ostali žiť v meste Turčianske Teplice.

Rozvoj sociálnych služieb vychádza z predpokladu rozvoja sociálnych inovácií a využitia podpory prechodu z inštitucionálnej na komunitnú sociálnu starostlivosť. Z dôvodu odchodu prevažne mladých obyvateľov sa v meste Turčianske Teplice môže koncentrovať staršia populácia, ktorá časom vytvorí silnejúci tlak na sociálne služby v meste. Zároveň je v meste deficit zdravotníckej infraštruktúry, čo nie je v súlade s funkciou mesta ako kúpeľného sídla. Mesto by malo postupne rozvíjať svoj potenciál v zdravotníckom cestovnom ruchu, s čím je spojená aj ponuka širokého spektra odborných lekárov, dostupných nie len pre klientov kúpeľov, ale aj pre miestne obyvateľstvo.

Vytváranie podmienok pre bývanie nových obyvateľov mesta má za cieľ spomaliť, resp. úplne eliminovať negatívny trend vyludňovania mesta Turčianske Teplice. Za predpokladu obnovy hospodárskej základne mesta môžeme predpokladať aj vyšší migračný prírastok, čo vytvorí zvýšený dopyt po dostupnom bývaní. Samotná skutočnosť zotrvania mladých ľudí v meste môže mať pozitívny efekt aj na zníženie tlaku na sociálne služby, keďže časť mladšieho obyvateľstva sa bude môcť postarať o svojich starších členov rodiny, čo je nemožné v prípade ich odchodu z mesta.

Environmentálna oblasť

Globálny cieľ v environmentálnej oblasti je definovaný ako: „3. *Dosiahnutie trvalo udržateľnej kvality životného prostredia*“, pretože práve najvyššia kvalita životného prostredia a prírodných zdrojov sú kľúčové pre zabezpečenie úlohy mesta Turčianske Teplice ako destinácie cestovného ruchu.

Napĺňanie špecifického cieľa „3.1 Rozvoj technickej infraštruktúry“ zabráni nožnej degradácii životného prostredia. V súčasnosti prebieha v meste projekt dobudovania kanalizácie vo všetkých mestských častiach, čo je kľúčová infraštruktúra pre zabezpečenie najvyššej kvality vodných zdrojov.

Aktivity mesta budú zamerané na skvalitnenie a zefektívnenie odpadového hospodárstva, konkrétne na odstraňovanie starých environmentálnych záťaží a podporu triedenia odpadu.

K zachovaniu kvality životného prostredia, ale aj k zníženiu výdavkov mesta prispeje ďalšie opatrenie, ktoré bude zamerané na zníženie energetickej náročnosti údržby budov ako aj poskytovania služieb mestom. V rámci tohto opatrenia bude priestor na rekonštrukciu verejného osvetlenia, obnovu vozového parku či zateplenie verejných budov.

3 PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť PHSR mesta Turčianske Teplice logicky nadväzuje na strategickú časť. Programová časť poskytuje podrobnejšie rozpracovanie strategických cieľov a opatrení na úroveň konkrétnych projektov a aktivít združených do tematicky príbuzných opatrení, ktorých realizácia napomôže k dosiahnutiu definovaných strategických cieľov.

Projektové zámery boli, v súlade s participatívnym prístupom, v zmysle platnej metodiky pre tvorbu PHSR, zbierané formou internetového dotazníka, do ktorého sa mohli zapojiť zamestnanci MsÚ Turčianske Teplice v jednotlivých odboroch, socio-ekonomickí partneri mesta ako aj široká verejnosť.

Zber projektových zámerov sa začal dňa 20. mája 2015 a občania sa do neho mohli zapojiť po dobu dvoch mesiacov, zber projektov bol ukončený dňa 29. júla 2015. Do zásobníka projektových zámerov boli zakomponované aj projektové zámery, ktoré mala pripravené k realizácii spoločnosť Zlaté kúpele Turčianske Teplice, ktoré sú najväčším investorom a zamestnávateľom v meste a zároveň subjektom, ktorý najvýraznejšie ovplyvňuje ráz celého mesta.

V sumáre bolo zozbieraných 30 projektových zámerov. Zoznam projektových zámerov v príslušnosti k jednotlivým opatreniam je uvedený vo formulári P1.

Formulár č. P1 – Prehľad špecifických cieľov, opatrení a projektových zámerov podľa oblastí

Globálny cieľ	Špecifický cieľ	Opatrenie	Projektový zámer
Hospodárska oblasť: <i>1. Rozvoj hospodárskej základne a zvýšenie zamestnanosti v meste</i>	1.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry	1.1.A Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Rekonštrukcia uličnej siete mesta
			Riešenie statickej dopravy mesta
		1.1.B Rekonštrukcia námestí a verejných priestranstiev	Rekonštrukcia centrálneho námestia a obnova historického parku
	1.2 Rozvoj podnikateľského prostredia	1.2.A Budovanie partnerstva podnikateľských subjektov	Polyfunkčný objekt služieb s apartmánmi na poschodí na ul. SNP
			Modernizácia a obnova priemyselných areálov
		1.2.B Rozvoj kúpeľníctva a cestovného ruchu	Rekonštrukcia kúpaliska Vieska
			Obnova Galérie Mikuláša Galandu v Turčianskych Tepliciach
			Obnova kultúrnych pamiatok
			Grandhotel Elizabeth
			Apartmánový hotel "IMPERIAL"

Globálny cieľ	Špecifický cieľ	Opatrenie	Projektový zámer
Sociálna oblasť: 2. Udržanie stabilnej populácie mesta	2.1 Skvalitnenie vzdelávania v meste a rozvoj voľnočasových aktivít	2.1.A Rekonštrukcia školskej infraštruktúry	Rekonštrukcia ZŠ Žarnovická
			Rekonštrukcia Školskej jedálne
			Rekonštrukcia budovy materskej školy
			Rekonštrukcia športových ihrísk v areáloch základných a materských škôl
			Rekonštrukcia a modernizácia škôl na území mesta Turčianske Teplice
		2.1.B Vybudovanie a skvalitnenie infraštruktúry voľného času	Rekonštrukcia divadelnej sály
			Prekrytie umelej ľadovej plochy
	2.2 Zvýšenie kvality života obyvateľov v meste	2.2.A Rozvoj sociálnych služieb a sociálnej infraštruktúry	Street work-outové ihrisko
			Komunitný plán sociálnych služieb
			Rozvoj zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry
			Modernizácia a obnova domov smútku a technického vybavenia
			Centrum pre ľudí bez domova
			Zriadenie denného stacionára
		2.2.B Zlepšenie podmienok pre bývanie	Terénna práca so sociálne odkázanými občanmi
			Výstavba nájomných bytov
Environmentálna oblasť: 3. Dosiahnutie trvalo udržateľnej kvality životného prostredia	3.1 Rozvoj technickej infraštruktúry	3.1.A Zefektívnenie odpadového hospodárstva	Rekultivácia starých environmentálnych záťaží
			Technologické zázemie na separovaný zber
		3.1.B Zvýšenie energetickej efektívnosti	Obnova techniky a vozového parku
			Zvýšenie energetickej efektívnosti verejných budov
			Obnova, rekonštrukcia verejného osvetlenia na území mesta Turčianske Teplice

Uvedený zoznam projektových zámerov sa vzťahuje ku dňu 29. mája 2015. Zoznam projektových zámerov nie je kompletný a bude možné ho dopĺňať podľa potrieb, v termíne každoročnej aktualizácie a hodnotenia PHSR, ktoré sú uvedené v realizačnej časti PHSR.

Riadiaci tím v spolupráci so socio-ekonomickými partnermi následne priradili jednotlivým projektovým zámerom ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu spolu s ich východiskovými a cieľovými hodnotami. Na základe týchto ukazovateľov bude možné priebežne sledovať napĺňanie cieľov definovaných v strategickej časti PHSR.

Ukazovatele výstupu projektu predstavujú práce, služby a tovary, ktoré boli financované počas realizácie projektu. Označujú hmatateľné produkty bezprostredne dosiahnuté realizáciou aktivít, vyjadrené v merateľných peňažných jednotkách. Ukazovatele výsledku predstavujú okamžitý efekt realizácie projektu na cieľovú skupinu bezprostredne po ukončení realizácie projektu a merajú bezprostredný následok, ktorý bol vyvolaný výstupom. Medzi ukazovateľom výstupu a výsledku je logická väzba. Ukazovateľ dopadu vyjadruje dlhodobý efekt projektu na prioritnú oblasť, územie alebo cieľovú skupinu. Dosiahnutie strategického cieľa nemusí byť vyjadrené ukazovateľmi dopadu, ale môžu byť vyjadrené aj vhodnými ukazovateľmi výsledku. Prehľad ukazovateľov poskytuje formulár č. P2.

Formulár č. P2 Zoznam ukazovateľov podľa prioritných oblastí PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2014	2017	2020
Prioritná oblasť - HOSPODÁRSKA						
Opatrenie 1.1.A Rekonštrukcia miestnych komunikácií a verejných priestranstiev						
Rekonštrukcia ulíc						
Výstup	Náklady na realizáciu	MsÚ	EUR	0	380 000	1 500 000
Výsledok	Dĺžka zrekonštruovaných komunikácií	MsÚ	km	0	2	7
Dopad	Úspora verejných financií	MsÚ	EUR	N/A	N/A	N/A
Riešenie statickej dopravy mesta						
Výstup	Náklady na realizáciu	MsÚ	EUR	0	0	150 000
Výsledok	Nárast počtu vytvorených parkovacích miest	MsÚ	%	0	0	25
Dopad	Zisk z platených parkovacích služieb	MsÚ	EUR/rok	0	0	30 000
Opatrenie 1.1.B Rekonštrukcia námestí a verejných priestranstiev						
Rekonštrukcia centrálného námestia a obnova historického parku						
Výstup	Náklady na rekonštrukciu	MsÚ	EUR	0	0	1 100 000
Výsledok	Rozloha rekonštruovanej plochy	MsÚ	m2	0	0	5 200
Dopad	Počet podujatí organizovaných na námestí	MsÚ	počet	10	0	25
Opatrenie 1.2.A Budovanie partnerstva podnikateľských subjektov						
Polyfunkčný objekt služieb s apartmánmi na poschodí na ul. SNP						
Výstup	Súkromný projektový zámer Zlatých kúpeľov v Turčianskych Tepliciach					
Výsledok						
Dopad						

Modernizácia a obnova priemyselných areálov						
Výstup	Náklady na revitalizáciu	MsÚ	EUR	0	200 000	500 000
Výsledok	Počet subjektov sídliaich v priem. areáli	MsÚ	počet	0	2	5
Dopad	Novovytvorené pracovné miesta	ÚPSVaR	počet	0	30	100
Opatrenie 1.2.B Rozvoj kúpeľníctva a cestovného ruchu						
Rekonštrukcia kúpaliska Vieska						
Výstup	Náklady na rekonštrukciu	MsÚ	EUR	0	0	250 000
Výsledok	Počet návštevníkov	MsÚ	osoby/rok	20 000	0	35 000
Dopad	Tržby z prevádzky zariadenia	MsÚ	EUR	80 000	0	140 000
Obnova Galérie Mikuláša Galandu v Turčianskych Tepliciach						
Výstup	Náklady na rekonštrukciu	MsÚ	EUR	0	0	100 000
Výsledok	Počet rekonštruovaných kultúrnych pamiatok	MsÚ	počet	0	0	1
Dopad	Počet návštevníkov galérie	Galéria M. Galandu	osoby/rok	1 800	0	1 900
Obnova kultúrnych pamiatok						
Výstup	Náklady na rekonštrukciu	MsÚ	EUR	0	0	100 000
Výsledok	Počet rekonštruovaných kultúrnych pamiatok	MsÚ	počet	0	0	1
Dopad	Počet návštevníkov		osoby/rok	1 800	0	1 900
Grandhotel Elizabeth						
Výstup	Súkromný projektový zámer Zlatých kúpeľov v Turčianskych Tepliciach					
Výsledok						
Dopad						
Apartmánový hotel "IMPERIAL"						
Výstup	Súkromný projektový zámer Zlatých kúpeľov v Turčianskych Tepliciach					
Výsledok						
Dopad						
Prioritná oblasť - SOCIÁLNA						
Opatrenie 2.1.A Rekonštrukcia školskej infraštruktúry						
Rekonštrukcia ZŠ Žarnovická						
Výstup	Náklady na rekonštrukciu	MsÚ	EUR	0	0	30 000
Výsledok	Počet rekonštruovaných okien/prvkov	MsÚ	počet	0	0	40
Dopad	Náklady na údržbu budovy	ZŠ Žarnovická	EUR	N/A	N/A	N/A

Rekonštrukcia školskej jedálne ZŠ Žarnovická						
Výstup	Náklady na rekonštrukciu	MsÚ	EUR	0	0	30 000
Výsledok	Počet nových zariadení	MsÚ	počet	0	0	2
Dopad	Náklady na prevádzku	ZŠ Žarnovická	EUR	N/A	N/A	N/A
Rekonštrukcia budovy MŠ Žarnovická						
Výstup	Náklady na rekonštrukciu	MsÚ	EUR	0	0	30 000
Výsledok	Počet rekonštruovaných okien/prvkov	MsÚ	počet	0	0	40
Dopad	Náklady na údržbu budovy	ZŠ Žarnovická	EUR	N/A	N/A	N/A
Rekonštrukcia športových ihrísk v areáloch základných a materských škôl						
Výstup	Náklady na realizáciu	MsÚ	EUR	0	150 000	300 000
Výsledok	Počet rekonštruovaných ihrísk	MsÚ	počet	0	2	5
Dopad	Počet športových disciplín realizovateľných na ihrisku	MsÚ	počet	N/A	N/A	8
Rekonštrukcia a modernizácia škôl na území mesta Turčianske Teplice						
Výstup	Náklady na realizáciu	MsÚ	EUR	0	1 000 000	1 500 000
Výsledok	Počet zrekonštruovaných a zmodernizovaných škôl	MsÚ	počet	0	3	5
Dopad	Náklady na prevádzku	MsÚ	EUR	N/A	N/A	N/A
2.1.B Vybudovanie a skvalitnenie infraštruktúry voľného času						
Rekonštrukcia divadelnej sály						
Výstup	Náklady na rekonštrukciu	MsÚ	EUR	0	0	250 000
Výsledok	Počet podujatí rok	MsÚ	počet	50	0	350
Dopad	Počet návštevníkov	MsÚ	osoby/rok	14 000	0	34 000
Prekrytie umelej ľadovej plochy						
Výstup	Náklady na realizáciu	MsÚ	EUR	0	0	1 600 000
Výsledok	Počet návštevníkov	MsÚ	počet	8 000	N/A	20 000
Dopad	Počet mesiacov prevádzky štadióna	MsÚ	počet mesiacov	3	0	12
Street work-outové ihrisko						
Výstup	Náklady na realizáciu	MsÚ	EUR	0	10 000	20 000
Výsledok	Počet prvkov ihriska	MsÚ	počet	0	1	2
Dopad	Počet obyvateľov využívajúcich ihrisko	MsÚ	počet osôb/rok	0	120	240
2.2.A Rozvoj sociálnych služieb a sociálnej infraštruktúry						
Komunitný plán sociálnych služieb						
Výstup	Náklady na tvorbu dokumentu	MsÚ	EUR	0	10 000	10 000
Výsledok	Počet vytvorených dokumentov	MsÚ	počet	0	1	1
Dopad	Počet novo realizovaných sociálnych služieb	MsÚ	počet	0	3	3

Rozvoj zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry						
Výstup	Náklady na realizáciu	MsÚ	EUR	0	0	2 500 000
Výsledok	Počet novovybudovaných ambulancií	MsÚ	počet	0	0	10
Dopad	Počet pacientov	MsÚ	osoby/rok	0	0	4 000
Modernizácia a obnova domov smútku a technického vybavenia						
Výstup	Náklady na realizáciu	MsÚ	EUR	0	0	150 000
Výsledok	Počet rekonštruovaných prvkov	MsÚ	počet	0	0	2
Dopad	Náklady na údržbu domov smútku	MsÚ	EUR	N/A	N/A	N/A
Centrum pre ľudí bez domova						
Výstup	Náklady na zriadenie nocľahárne	MsÚ	EUR	0	0	100 000
Výsledok	Kapacita zariadenia	MsÚ	počet miest	0	0	15
Dopad	Počet obyvateľov využívajúcich službu nocľahárne	MsÚ	osoby/rok	0	0	15
Zriadenie denného stacionára						
Výstup	Náklady na vybudovanie zariadenia	MsÚ	EUR	0	0	100 000
Výsledok	Kapacita zariadenia	MsÚ	počet miest	0	0	15
Dopad	Počet klientov zariadenia	MsÚ	osoby/rok	0	0	100
Terénna práca so sociálne odkázanými občanmi						
Výstup	Náklady na zriadenie služby	MsÚ	EUR	0	2 500	2 500
Výsledok	Počet osôb navštevovaných terénnymi pracovníkmi	MsÚ	počet osôb	0	50	50
Dopad	Počet obyvateľov mesta ohrozených sociálnou exklúziou	MsÚ	počet osôb	0	0	100
2.2.B Zlepšenie podmienok pre bývanie						
Výstavba nájomných bytov						
Výstup	Náklady na realizáciu	MsÚ	EUR	0	N/A	1 500 000
Výsledok	Počet vybudovaných bytov	MsÚ	počet bytov	0	25	50
Dopad	Počet obyvateľov bývajúcich v nájomných bytoch	MsÚ	počet osôb	430	455	480

Prioritná oblasť - ENVIRONMENTÁLNA						
3.1.A Zefektívnenie odpadového hospodárstva						
Rekultivácia starých environmentálnych záťaží						
Výstup	Náklady na rekultiváciu	MsÚ	EUR	0	0	30 000
Výsledok	Počet rekultivovaných lokalít	MsÚ	počet	0	0	1
Dopad	Rozloha rekultivovaného územia	MsÚ	m2	0	0	3 000
Technologické zázemie na separovaný zber						
Výstup	Náklady na realizáciu	Združenie obcí Horného Turca na ochranu ŽP	EUR	0	3 000 000	3 000 000
Výsledok	Zníženie množstva odpadu ukladaného na skládku	Združenie obcí Horného Turca na ochranu ŽP	t/rok	3 080	2 500	2 000
Dopad	Úspora verejných financií	Združenie obcí Horného Turca na ochranu ŽP	EUR	N/A	N/A	N/A
3.1.B Zvýšenie energetickej efektívnosti						
Obnova techniky a vozového parku						
Výstup	Náklady na kúpu	MsÚ	EUR	0	0	850 000
Výsledok	Počet zakúpených vozidiel	MsÚ	počet	0	0	10
Dopad	Náklady na údržbu vozového parku	MsÚ	EUR	N/A	N/A	N/A
Zvýšenie energetickej efektívnosti verejných budov						
Výstup	Náklady na realizáciu	MsÚ	EUR	0	500 000	2 200 000
Výsledok	Úspora energie vzniknutá realizáciou projektu	MsÚ	kWh/r	0	80 000	780 000
Dopad	Úspora verejných výdavkov	MsÚ	EUR	N/A	N/A	N/A
Obnova, rekonštrukcia verejného osvetlenia na území mesta Turčianske Teplice						
Výstup	Náklady na rekonštrukciu	MsÚ	EUR	0	250 000	250 000
Výsledok	Úspora energie vzniknutá realizáciou projektu	MsÚ	kWh/r	0	75 800	75 800
Dopad	Úspora verejných výdavkov	MsÚ	EUR	N/A	N/A	N/A

Súčasťou príloh dokumentu PHSR mesta Turčianske Teplice je aj formulár P3 – Súhrnný prehľad projektových zámerov mesta Turčianske Teplice, ktorý poskytuje komplexný prehľad informácií o jednotlivých projektoch.

4 REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť PHSR je zameraná na vytýčenie Akčného plánu na rok 2015 s výhľadom do roku 2017, popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR mesta Turčianske Teplice, systému monitorovania a hodnotenia plnenia programu na základe stanovených merateľných ukazovateľov a popis vecného a časového harmonogramu realizácie PHSR.

Akčný plán na rok 2015 s výhľadom do roku 2017

Akčný plán predstavuje zoznam tých projektových zámerov, ktoré boli socio-ekonomickými partnermi identifikované ako prioritné, a pri ktorých mesto Turčianske Teplice plánuje začiatok realizácie v intervale najbližších 3 rokoch. Akčný plán vyjadruje snahu naplniť strategické ciele konkrétnymi aktivitami v konkrétnom časovom intervale.

Formulár č. R1 – Akčný plán

Akčný plán pre roky 2015-2017				
Projektové zábery	Termín	Zodpovedný	Financovanie	Ukazovateľ výsledku
1.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry				
Rekonštrukcia ulíc	2016 - 2019	mesto Turčianske Teplice	EŠIF, mestský rozpočet	Dĺžka zrekonštruovaných komunikácií
1.2 Rozvoj podnikateľského prostredia				
Modernizácia a obnova priemyselných areálov	2016 - 2020	mesto Turčianske Teplice	EŠIF, mestský rozpočet, úver, koncesie	Počet subjektov sídlacích v priem. areáli
Grandhotel Elizabeth	2015 - 2016	Zlaté kúpele a.s.	súkromné zdroje	
2.1 Skvalitnenie vzdelávania v meste a rozvoj voľnočasových aktivít				
Rekonštrukcia športových ihrísk v areáloch základných a materských škôl	2016 - 2020	mesto Turčianske Teplice	EŠIF, mestský rozpočet	Počet rekonštruovaných ihrísk
Street work-outové ihrisko	2016	mesto Turčianske Teplice	EŠIF, mestský rozpočet, grant ŽSK	Počet prvkov ihriska
2.2 Zvýšenie kvality života obyvateľov v meste				
Komunitný plán sociálnych služieb	2015 - 2016	mesto Turčianske Teplice	mestský rozpočet	Počet novo realizovaných sociálnych služieb
Terénna práca so sociálne odkázanými občanmi	2016 - 2020	mesto Turčianske Teplice	EŠIF	Počet osôb navštevovaných terénnymi pracovníkmi

3.1 Rozvoj technickej infraštruktúry				
Technologické zázemie na separovaný zber	2016 - 2017	Združenie obcí Horného Turca na ochranu ŽP	EŠIF, mestský rozpočet, grant MŽP SR	Množstvo odpadu ukladaného na skládku
Zvýšenie energetickej efektívnosti verejných budov	2016 - 2020	mesto Turčianske Teplice	EŠIF, mestský rozpočet, grant MŽP SR	Úspora energie vzniknutá realizáciou projektu
Obnova, rekonštrukcia verejného osvetlenia na území mesta Turčianske Teplice	2015 - 2016	mesto Turčianske Teplice	EŠIF, mestský rozpočet	Úspora energie vzniknutá realizáciou projektu

Východiská a popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR

Realizácia PHSR predpokladá zabezpečenie činností na úrovni programu a na úrovni projektu. Realizácia sa začína po vypracovaní a schválení PHSR mestským zastupiteľstvom a zabezpečuje ju, počas platnosti dokumentu v zmysle platnej legislatívy o podpore regionálneho rozvoja, samospráva. „Obec vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja : ... b) zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, pravidelne ho monitoruje a každoročne vyhodnocuje jeho plnenie, zabezpečuje súlad programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s územnoplánovacou dokumentáciou, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis“ (§12 Zákona NR SR č 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja).

Mesto Turčianske Teplice má v oblasti prípravy a realizácie rozvojových projektov dostatočné skúsenosti na základe riešených aktivít v programovom období 2007 – 2013. PHSR mesta Turčianske Teplice na roky 2014 – 2020 bol tvorený participatívnym prístupom aj za účelom podnietenia partnerov mesta k realizovaniu spoločných projektov. Účelom strategického partnerstva miestnych aktérov a mesta Turčianske Teplice je podpora realizácie priorít PHSR, ktoré nesú potenciál synergického efektu rozvoja územia, podpora vykonania technických a organizačných opatrení, ktoré budú smerovať k efektívnemu využitiu kapacít a zdrojov jednotlivých partnerov, spoločná komunikácia o krokoch, procesoch a vzťahoch, ktoré by mohli významne ovplyvniť splnenie spoločných rozvojových zámerov. Spolupráca strategických partnerov a mesta je riešená na báze dobrovoľnosti.

Popis postupov organizačného a inštitucionálneho zabezpečenia realizácie

V rámci organizačného zabezpečenia realizácia PHSR spadá do činnosti samosprávy mesta a je vykonávaná prostredníctvom orgánov mesta. **Mestské zastupiteľstvo** je zastupiteľský zbor mesta Turčianske Teplice, zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi mesta Turčianske Teplice na štyri roky. Mestské zastupiteľstvo mesta Turčianske Teplice má 13 poslancov. Vo vzťahu k realizácii PHSR mestské zastupiteľstvo berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu a schvaľuje kompletný dokument PHSR. Mestské zastupiteľstvo ďalej schvaľuje spolufinancovanie jednotlivých projektov financovaných z európskych štrukturálnych fondov a iných dotačných schém. V rámci hodnotenia realizácie PHSR, mestské zastupiteľstvo schvaľuje každoročne hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o zmenách a aktualizácii dokumentu. Mestské zastupiteľstvo vo svojich uzneseniach rozdeľuje jednotlivé priority programu a akčného plánu medzi existujúce komisie podľa ich tematického zamerania, ktoré sa zaoberajú monitorovaním ich realizácie. V meste

Turčianske Teplice je vytvorených 7 tematických komisií, konkrétne: Komisia ekonomicko – investičná, Komisia športu a mládeže, Komisia kultúry a školstva, Komisia sociálno- zdravotná, Komisia pre životné prostredia a verejný poriadok, Komisia na ochranu verejného záujmu pri výkone funkcií, Komisia rozvoja bývania a 6 územných komisií: Komisia pre rozvoj mestskej časti Dolná Štubňa, Komisia pre rozvoj mestskej časti Turčiansky Michal, Komisia pre rozvoj mestskej časti Diviaky, Komisia pre rozvoj mestskej časti Horné Rakovce, Komisia pre rozvoj mestskej časti Turčianske Teplice I., Komisia pre rozvoj mestskej časti Vieska.

Najvyšším výkonným orgánom mesta Turčianske Teplice a zároveň jeho predstaviteľ je **primátor mesta**. Primátor na základe svojej funkcie rozhoduje vo všetkých veciach správy mesta, ktoré nie sú zákonom alebo štatútom vyhradené mestskému zastupiteľstvu. Vo vzťahu k realizácii PHSR primátor riadi samotný proces realizácie, na programovej úrovni podpisuje uznesenie mestského zastupiteľstva o akceptovaní strategickej časti dokumentu a uznesenie o schválení kompletného dokumentu. Primátor ďalej vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám, ako napríklad k riadiacim a sprostredkovateľským orgánom operačných programov, dodávateľom a iné.

Inštitucionálne a administratívne zabezpečenie agendy mestského zastupiteľstva a primátora, ako aj orgánov zriadených mestským zastupiteľstvom, je v kompetencii **mestského úradu**, ktorého činnosť organizuje a riadi prednosta. Mestský úrad v plnom rozsahu zabezpečuje administráciu a procesy komunikácie, hodnotenia a monitorovania, okrem prípadov, kedy žiadateľmi a prijímateľmi nenávratných finančných príspevkov budú iné subjekty (partneri mesta).

Tabuľka 6 Zabezpečenie činností realizácie PHSR na úrovni programu

Činnosť	Primátor	Mestské zastupiteľstvo	Komisia MsZ	Mestský úrad	Hlavný kontrolór
Financovanie	riadi	schvaľuje	hodnotí	vykonáva	
Implementácia	riadi	schvaľuje	hodnotí	vykonáva	
Hodnotenie	riadi	schvaľuje		vykonáva	
Monitoring	riadi	schvaľuje	hodnotí	vykonáva	
Kontrola	riadi	schvaľuje	hodnotí		vykonáva

Tabuľka 7 Zabezpečenie činností realizácie PHSR na úrovni projektu

Činnosť	Primátor	Mestské zastupiteľstvo	Komisia MsZ	Mestský úrad – oddelenia	Partneri mesta/ verejnosť
Identifikácia		schvaľuje	navrhuje	spolupracuje	spolupracuje
Príprava				vykonáva	spolupracuje
Financovanie		schvaľuje	hodnotí	vykonáva	spolupracuje
Kontraktácia	vykonáva				
Implementácia				vykonáva	spolupracuje
Monitorovanie		schvaľuje	hodnotí	vykonáva	spolupracuje
Korekcie		schvaľuje	navrhuje	vykonáva	navrhuje

Súčinnosť orgánov mesta Turčianske Teplice, organizačnými útvarmi mestského úradu a mestských organizácií je zabezpečená koordinovane a funkčne v rámci platného organizačného poriadku. Tak je zabezpečený plynulý tok informácií a riadenie činností potrebných pre realizáciu PHSR, ako aj činností v rámci projektového cyklu jednotlivých zámerov, vrátane spolupráce

s externými subjektmi (príprava projektovej dokumentácie, vybavenie príslušných povolení, proces verejného obstarávania a pod.). Mestský úrad v meste Turčianske Teplice má vytvorených 5 oddelení, ktoré zabezpečujú agendu mesta. Pre zabezpečenie a koordináciu činností projektového cyklu pre projekty financované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a iných dotačných schém, má mesto Turčianske Teplice vytvorenú pozíciu **projektového manažéra**.

Tabuľka 8 Oddelenia mestského úradu v Turčianskych Tepliciach

Oddelenie	Agenda
Ekonomické oddelenie	Zabezpečuje financovanie, správu účtov a fondov mesta, vrátane úverovej primeranosti rozpočtu; zabezpečuje komplexné účtovníctvo a vedenie výkazníctva mesta; vykonáva správu daní a poplatkov, vrátane daňovej kontroly; dozerá na výkon správy a ochrany majetku mesta a v organizáciách ním riadených, zabezpečuje prípravu rozpočtu na príslušný rok a jeho vyhodnotenie, zabezpečuje prípravu a evidenciu podkladov na vypracovávanie VZN a rozhodnutí mesta.
Oddelenie plánovania a rozvoja mesta	Zabezpečuje úlohy v investičnej oblasti, organizuje a riadi projektové a predprojektové práce a činnosti, plní úlohy v zmysle príslušných ustanovení stavebného zákona; zabezpečuje úlohy v oblasti životného prostredia, environmentálnej politiky a zámerov mesta, ktoré sú v kompetencii mesta; zabezpečuje činnosti pri rozvojových programoch mesta, zabezpečuje prípravu podkladov pre VZN mesta a príslušné rozhodnutia orgánov mesta.
Správne a sociálne oddelenie	Zabezpečuje evidenciu obyvateľstva, vydáva rozhodnutia o pridelení súpisných čísel, zabezpečuje úlohy v oblasti požiarnej ochrany mesta, úlohy pri propagácii mesta a jeho prezentácii v médiách a medzi mestami a obcami regiónu, koordinuje činnosti súvisiace so sociálnymi otázkami, ako sú sociálne dávky, služby, klub dôchodcov, starostlivosť o starších občanov a sociálne odkázané rodiny a občanov, zabezpečuje prípravu podkladov pre VZN mesta a príslušné rozhodnutia orgánov mesta.
Oddelenie spoločného obecného úradu	V súvislosti s prechodom niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce, v zmysle kompetenčného zákona č. 416/2001 Z. z., s účinnosťou od 1. januára 2002 a postupne do 1. januára 2003 začali vykonávať mestá a obce približne 300 činností prenesených zo štátnej správy. Na základe toho mesto Turčianske Teplice už v novembri 2001 ponúklo spoluprácu 25 obciam okresu na vytvorenie spoločného obecného úradu (SOÚ), ktorého zámerom bolo zabezpečovať servis pre všetky prenesené kompetencie na obce. Vzhľadom k tomu, že spoločný obecný úrad nemôže mať právnu subjektivitu a teda nemá samostatnú rozhodovaciu právomoc ani vlastnú organizačnú štruktúru, môže fungovať len v rámci obce, resp. mesta, ktoré prevzalo na seba výkon činnosti prenesených kompetencií.
Oddelenie kultúry, športu a informácií	Zabezpečuje organizovanie kultúrnych podujatí, zabezpečovanie a koordináciu činnosti umeleckej tvorivosti, prevádzku múzeí a galérií, zabezpečovanie audiovizuálnych programov, prevádzku kina a internetu, tvorbu a organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí pre potreby mesta, výrobu plagátov, pútačov a oznamov, výrobu a predaj mestských periodík (Teplické zvesti, a pod.), kopírovacie a reprografické služby, tvorbu a výrobu rozhlasových relácií do mestského rozhlasu, informačné služby pre občanov a návštevníkov mesta, organizovanie kurzov, školení, vzdelávacích, športových a rekreačných aktivít.

Systém monitorovania a hodnotenia PHSR

Proces monitorovania realizácie PHSR sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého obdobia platnosti PHSR. Monitorovanie realizácie prebieha na úrovni jednotlivých projektov, pričom na úrovni programu sa pripravuje súhrnná monitorovacia správa za každý príslušný rok. Vstupnými údajmi pre monitorovanie realizácie sú hodnoty plánovaných a dosiahnutých ukazovateľov výstupu, výsledku a dopadu jednotlivých projektov (uvedené vo formulári č. P2). Za prípravu monitorovacej správy za projekt je zodpovedný projektový manažér mesta Turčianske Teplice. Monitorovacia správa za príslušný rok je predkladaná mestskému zastupiteľstvu, ktoré ju schvaľuje. V prípade realizácie projektov financovaných zo zdrojov európskych a štrukturálnych fondov sa mestskému zastupiteľstvu predkladá aj monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom. Cieľom monitorovania je získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení na zmenu negatívneho vývoja.

Okrem monitorovania realizácie PHSR v kompetencii mestského úradu, samospráva jedenkrát ročne získa a spracuje pripomienky socio-ekonomických partnerov mesta, ako aj širokej verejnosti a to do termínu začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok.

Výsledky monitorovania budú podkladom pre hodnotenie realizácie PHSR, pričom hodnotenie je stálym procesom sledovania zmien v prioritných oblastiach prostredníctvom navrhnutých ukazovateľov. Hodnotenie PHSR poukazuje na dosiahnutú pozitívnu zmenu vo vzťahu k akčnému plánu a finančnému plánu. V nadväznosti na proces monitorovania sa aj hodnotenie vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania platnosti dokumentu PHSR. Proces hodnotenia sa vykonáva na dvoch úrovniach, strategické hodnotenie sa vykonáva na základe vzniknutej spoločenskej potreby a nutnosti aktualizácie strategického rámca PHSR. Operatívne hodnotenie sa vykonáva v ročnom intervale s cieľom sledovania zmien v jednotlivých prioritných oblastiach. Výstupom procesu hodnotenia je hodnotiaci správa za príslušný rok, ktorá je predkladaná mestskému zastupiteľstvu na schválenie. Hodnotiace a monitorovacie správy PHSR sú podkladom pre rozhodnutie orgánov samosprávy o riadení realizácie programu, prípadne pristúpenie ku korekciám stratégie alebo projektových zámerov, s účelom dosiahnutia cieľov jednotlivých prioritných oblastí. V prípade potreby korekcií mimo rámec pravidelného hodnotenia PHSR budú na základe podnetu a materiálu predloženého mestskému zastupiteľstvu navrhovať komisie mestského zastupiteľstva opatrenia pre odstránenie nedostatkov a nezrovnalostí. Plán hodnotenia a monitorovania PHSR je spracovaný vo formulári č. R5

Formulár č. R5 – Plán hodnotenia a monitorovania

Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2016	podľa vzniknutej spoločenskej potreby a nutnosti aktualizácie strategického rámca
Operatívne hodnotenie		
Tematické hodnotenie časti PHSR	v roku 2016	hodnotenie oblastí/opatrenia, ktoré bolo identifikované ako rizikové v monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok, hodnotenie plnenia Akčného plánu / ročná periodicita
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov a pri následnom návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	podľa potreby	na základe rozhodnutia primátora, kontrolného orgánu mesta, podnetu poslancov, NKÚ, správy auditu a pod.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Zabezpečenie realizácie PHSR je dosahované koordinovaným prístupom a v spolupráci so socio-ekonomickými partnermi mesta Turčianske Teplice. Rôzne formy komunikácie budú súčasťou jednotlivých pripravovaných a realizovaných projektov v rámci informovanosti a publicity (v prípade projektov financovaných zo zdrojov EŠIF) alebo v rámci komunikácie zainteresovaných cieľových skupín. Komunikačná stratégia mesta Turčianske Teplice vo vzťahu k PHSR sa bude uskutočňovať vo vzťahu k obyvateľom mesta, pričom cieľom je aby boli obyvatelia mesta včas, v dostatočnom rozsahu a primeranou formou informovaní o súvislostiach, ktoré pre nich vyplývajú z realizácie PHSR.

Hlavný nástroj komunikácie mesta predstavuje internetová stránka a mesačník Teplické zvesti. Základným obsahom komunikácie mesta voči obyvateľom je monitorovacia a hodnotiacia správa realizácie PHSR, ktoré sú predkladané mestskému zastupiteľstvu. Do procesu hodnotenia PHSR bude verejnosť zapojená raz ročne formou zberu pripomienok a doplňujúcich návrhov. O realizácii tejto fázy hodnotenia budú obyvatelia včas informovaní.

5 FINANČNÁ ČASŤ

Základnou podmienkou realizácie finančného riadenia v samospráve je existencia programových dokumentov, akým je aj PHSR mesta Turčianske Teplice. Proces programovania zahŕňa vo svojej podstate vymedzenie finančného rámca potrebného pre realizáciu opatrení definovaných v strategickej štruktúre PHSR 2014 – 2020. Tento účel spĺňa formulár F5 Indikatívny finančný rámec, ktorý na základe údajov o plánovaných projektových zámeroch poskytuje prehľad o výške finančných nákladov potrebných na realizáciu PHSR v jednotlivých oblastiach a v jednotlivých rokoch obdobia platnosti dokumentu. Indikatívny rozpočet by mal mať priamy vzťah k rozpočtu mesta Turčianske Teplice. Dokument PHSR, konkrétne jeho realizačná a finančná časť by mali byť jedným zo vstupných materiálov do procesu tvorby rozpočtu mesta, pretože určuje potreby samosprávy a obyvateľov mesta a určuje plánovaný termín realizácie, ktorý je možné naplniť iba za predpokladu vyčlenenia zdrojov.

Formulár F1 Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Prioritná oblasť	2015	2016	2017	2018	2019	2020
I. Hospodárska	N/A	290 000	290 000	1 006 666	1 006 666	1 006 666
II. Sociálna	N/A	586 250	586 250	2 313 833	2 313 833	2 313 833
III. Environmentálna	N/A	1 875 000	1 875 000	860 000	860 000	860 000

Rozdelenie finančných nákladov v jednotlivých oblastiach a rokoch vychádza z databázy zozbieraných projektových zámerov, odhadu termínu a nákladov ich realizácie. Po agregovaní predpokladaných nákladov môžeme zhodnotiť pomerne veľký rozdiel medzi predpokladanými nákladmi na realizáciu projektov v prvej a druhej polovici programového obdobia.

V hospodárskej oblasti je v prvej polovici programového obdobia, do roku 2017, naplánovaná čiastočná realizácia obnovy miestnych komunikácií a obnovy priemyselných parkov. Na druhú polovicu programového obdobia sú naplánované aktivity s takmer 5 násobne vyššími predpokladanými nákladmi, čo predstavuje najmä dokončenie rekonštrukcie miestnych komunikácií a ulíc, rekonštrukciu centrálneho námestia, riešenie parkovacej politiky mesta, rekonštrukciu kúpaliska Vieska a galérie M. Galandu. Riziko realizácie definovaných projektových zámerov vychádza najmä z neistého zdroja financovania jednotlivých projektov ako aj náročnosti na personálne a časové kapacity.

V sociálnej oblasti môžeme sledovať rovnaký trend rozdelenia realizácie projektových zámerov, pričom rozdiel medzi prvou a druhou polovicou je viac takmer 4 násobný. V rámci prvej polovice programového obdobia mesto Turčianske Teplice deklaruje snahu rekonštrukcie školských ihrísk, vybudovanie verejného vonkajšieho ihriska pre obyvateľov mesta, ako aj rekonštrukciu a modernizáciu škôl. Mesto takisto plánuje tvorbu Komunitného plánu sociálnych služieb a podporu terénnej sociálnej práce. Na druhú polovicu programového obdobia sú plánované investične náročnejšie aktivity ako ďalšie rekonštrukcie základných škôl a materskej školy, dokončenie revitalizácie školských ihrísk, rekonštrukcia divadelnej sály, zastrešenie umelej ľadovej plochy, rekonštrukcia a budovanie zdravotníckej infraštruktúry, domu smútku, vybudovanie centra pre ľudí bez domova a výstavba nových nájomných bytov.

Pri pohľade na environmentálnu oblasť môžeme vidieť odlišný stav ako v hospodárskej a sociálnej oblasti. Na roky 2015 – 2017 sú plánované investičné aktivity v celkových predpokladaných nákladoch iba mierne vyšších ako v druhej polovici programového obdobia.

Celkové náklady na realizáciu všetkých navrhnutých projektových zámerov sú **18 043 995 €**, čo v porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím 2007 – 2013 predstavuje viac ako dvojnásobnú výšku investícií (8 309 004,28 €). Do sumárnych nákladov na realizáciu PHSR nie sú započítané náklady na súkromné projekty Zlatých kúpeľov, a.s., ktoré budú financované bez účasti mesta Turčianske Teplice.

Realizácia definovaných projektových zámerov bude do značnej miery závisieť od výziev a možností čerpania externej finančnej pomoci prevažne zo zdrojov Európskej únie. Z tohto dôvodu sa skutočná hodnota preinvestovaných finančných prostriedkov v jednotlivých rokoch a prioritných oblastiach môže odlišovať od indikatívneho rozpočtu, ktorý predstavuje najmä referenčný rámec pre vyhodnotenie skutočnej realizácie PHSR.

5.1 Financovanie kapitálových investícií za pomoci EŠIF

Okrem výšky celkovej finančnej alokácie je pre realizáciu aktivít napĺňajúcich cieľ PHSR mesta Turčianske Teplice podstatný aj zdroj týchto financií. V programovom období 2007 – 2013 bolo na území Slovenskej republiky spolufinancovaných 86 % všetkých verejných projektov zo štrukturálnych a investičných fondov EÚ. Mesto Turčianske Teplice taktiež využilo možnosť čerpania zdrojov z eurofondov, pričom tento zdroj predstavoval 23,08 % všetkých vynaložených nákladov mesta. (graf 1) Dominantným zdrojom investícií mesta bol rozpočet mesta s podielom 47,95 % všetkých investičných nákladov.

Doba platnosti dokumentu PHSR mesta Turčianske Teplice kopíruje programové obdobie platné pre čerpanie EŠIF na roky 2014 – 2020. V rámci tohto programového obdobia bolo schválených 6 operačných programov: OP Efektívna verejná správa, OP Integrovaná infraštruktúra, OP Integrovaný regionálny operačný program, OP Kvalita životného prostredia, OP Ľudské zdroje, OP Výskum a inovácie, ktoré zohľadňujú 11 tematických cieľov:

1. Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií
2. Zlepšenie prístupu k informáciám a komunikačným technológiám a zlepšenie ich využívania a kvality
3. Zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov
4. Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
5. Podpora prispôsobovania sa zmenám klímy, predchádzanie a riadenie rizika
6. Ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov
7. Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach
8. Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily
9. Podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii
10. Investovanie do vzdelania, zručností a celoživotného vzdelávania
11. Posilnenie inštitucionálnych kapacít a efektivity verejnej správy.

V čase tvorby PHSR mesta Turčianske Teplice nebol zverejnený indikatívny harmonogram výziev všetkých operačných programov, napriek tomu boli priradené možnosti financovania z európskych štrukturálnych fondov k jednotlivým projektovým zámerom. Formulár F5 Intervenčná matica poskytuje informácie o štruktúre zdrojov na úrovni jednotlivých opatrení, z ktorých budú projekty financované.

Formulár F5 Intervenčná matica

Viac zdrojové financovanie						
Opatrenie	Predbežné náklady (€)	Verejné financie				Súkromné zdroje
		EÚ	Štátne zdroje	VÚC	Mestský rozpočet	
1.1.A Rekonštrukcia miestnych komunikácií	1 650 000	1 402 700	165 000		82 300	
1.1.B Rekonštrukcia námestí a verejných priestranstiev	1 100 000	935 000	110 000		55 000	
1.2.A Budovanie partnerstva podnikateľských subjektov	8 500 000	425 000	50 000		25 000	8 000 000
1.2.B Rozvoj kúpeľníctva a cestovného ruchu	27 350 000	1 147 500	135 000		67 500	27 000 000
2.1.A Rekonštrukcia školskej infraštruktúry	398 500	338 725	39 850		19 925	
2.1.B Vybudovanie a skvalitnenie infraštruktúry voľného času	3 388 000	2 879 800	338 800		169 400	
2.2.A Rozvoj sociálnych služieb a sociálnej infraštruktúry	2 865 000	2 435 250	286 500		143 250	
2.2.B Zlepšenie podmienok pre bývanie	1 500 000				1 500 000	
3.1.A Zefektívnenie odpadového hospodárstva	3 030 000	2 575 500	303 000		151 500	
3.1.B Zvýšenie energetickej efektívnosti	3 300 000	2 805 000	330 000		165 000	
SPOLU	53 081 500	14 094 475	1 658 150		2 328 875	35 000 000

Sumár predpokladaných nákladov na realizáciu projektových zámerov priradených k opatreniam predstavuje hodnotu 53 081 500 €, z čoho však 35 000 000 € plánuje investovať spoločnosť Zlaté kúpele a.s. zo súkromných zdrojov.

Mesto Turčianske Teplice má naplánovanú realizáciu projektových zámerov v celkovej hodnote 18 043 995 €. Na základe modelu viac zdrojového financovania môžeme odhadnúť, že približne 78,1 % z tejto sumy (14 094 475 €) môže byť financovaných zo zdrojov európskych štrukturálnych a investičných fondov. Podiel kofinancovania projektov zo štátneho rozpočtu predstavuje 9,2 % (1 658 150 €) z celkových nákladov na realizáciu zámerov v PHSR 2014 – 2020. Mestský rozpočet by sa mal podieľať na realizácii projektových zámerov vo výške 12,9 %, čo predstavuje 2 328 875 €. Do nárokov na mestský rozpočet sú zarátané náklady na výstavbu nájomných domov, ktoré budú financované zo štátneho fondu rozvoja bývania, avšak tento zdroj je návratný.

5.2 Alternatívne financovanie kapitálových investícií

Kapitálové investície sú infraštruktúra, na ktorej samosprávy fungujú a sú jedným z hlavných dôvodov existencie samospráv. Zahŕňajú cesty, chodníky, mosty, zavlažovacie kanály, svetelnú signalizáciu, prečerpávacie stanice vody, čistiare odpadových vôd, lekárske zariadenia, školy,

verejnú dopravu a takmer všetky ďalšie základné prvky moderného života. Pokiaľ chcú mať obyvatelia mesta zabezpečené tieto typy služieb a zariadení, musí byť za ne zaplatené.

Financovanie kapitálových investícií PHSR si vyžaduje hľadanie aj iných zdrojov ako sú európske štrukturálne a investičné fondy. Slovenská republika je typický príklad rozvíjajúcej sa krajiny, ktorá prechádza decentralizáciou na úrovni samospráv, pričom však dominantný podiel príjmov samospráv prichádza od štátu. Kapitálové investície sa teda realizujú za pomoci príspevkov, resp. úverov od centrálnej vlády na základe jej priorít a nie priorít samosprávy.

Decentralizácia trvá istý čas, napriek tomu je žiaduce, aby sa samosprávy posunuli ďalej smerom k samostatnému riadeniu, určovaniu a realizácii vlastných priorít. Bežnými možnosťami kapitálového financovania sú napríklad: príjmy z vlastných zdrojov, rezervy, dlh, príspevky, predaj aktív, nájom, verejné súkromné partnerstvá a dary, pričom často sa používajú kombinácie jednotlivých možností. Samosprávy musia zabezpečiť vlastné zdroje príjmov alebo tok príjmov, ktorý je dostatočný a trvalý na plánovanie a vykonávanie výstavby či nákupu kapitálových investícií.

Samosprávy si môžu požičať peniaze na krátke obdobie, keď nemajú dostatok hotovosti na splnenie výdavkov bežného rozpočtu na poskytovanie služieb samosprávy. Druhá možnosť je pôžička na dlhšie obdobie, väčšinou za účelom financovania kapitálových investícií, akými sú kúpa pozemkov, inžinierske práce, premiestnenie sietí, výstavba alebo vybavenie s dlhou životnosťou.

Dlhodobé financovanie, resp. dlhodobý dlhopis má splatnosť vyššiu než 1 rok po dni vydania a predstavuje jeden z najlepších spôsobov financovania kapitálových investícií z nasledovných dôvodov:

1. Urýchľuje výstavbu zariadení – prostriedky sú okamžite k dispozícii, kapitálové investície sa môžu ukončiť rýchlejšie, ako keby záviseli od prebytkov bežného účtu
2. Vytvára možnosť na sebestačný podnik - zrealizovaný projekt financovaný z dlhodobého dlhu môže prenájmom svojich služieb generovať dostatočné príjmy na úhradu výdavkov, prevádzku a údržbu, dlhovú službu a potenciálne aj na ďalšie kapitálové výdavky
3. Náklady na kapitálové investície nesú súčasní aj budúci používatelia splácaním dlhu alebo úveru počas životnosti zariadenia alebo vybavenia, pričom náklady nesú všetci používatelia a žiadna generácia nebude nespravodlivo zaťažená.

5.2.1 Zhodnotenie súčasnej finančnej situácie mesta Turčianske Teplice

Cieľom tejto podkapitoly je zanalyzovať stav majetku a záväzkov mesta Turčianske Teplice a zároveň zhodnotiť doterajšie finančné hospodárenie mesta. Pre identifikáciu možných zdrojov financovania je potrebné najprv posúdiť finančnú dôveryhodnosť a finančnú stabilitu mesta. Výsledky analýzy preukážu, či je mesto v dobrej finančnej kondícii a či bude schopné realizovať svoje pripravené zámery.

Základným zdrojom informácií boli nasledovné dokumenty:

- hodnotiace správy programových rozpočtov mesta Turčianske Teplice za roky 2011 – 2014
- schválený rozpočet mesta Turčianske Teplice na roky 2015 – 2017
- záverečné účty mesta Turčianske Teplice za roky 2011 – 2014

Tabuľka 9 Základná bilancia mesta za roky 2011 – 2014 a predpokladaní príjmy a výdavky v roku 2015

	Skutočnosť v roku 2011	Skutočnosť v roku 2012	Skutočnosť v roku 2013	Skutočnosť v roku 2014	Schválený rozpočet na rok 2015
Bežné príjmy	4 495 596	4 419 570	4 460 419	4 569 490	4 458 613
Bežné výdavky	4 037 156	4 154 977	4 226 864	4 465 258	4 167 537
Bilancia bežného rozpočtu	458 440	264 593	233 556	104 232	291 076
Kapitálové príjmy	529 405	420 434	460 691	239 040	12 500
Kapitálové výdavky	739 816	503 484	1 567 755	983 273	282 866
Bilancia kapitálového rozpočtu	-210 411	-83 050	-1 107 064	-744 233	-270 366
Bežné príjmy + kapitálové príjmy	5 025 001	4 840 004	4 921 110	4 808 530	4 471 113
Bežné výdavky + kapitálové výdavky	4 776 972	4 658 460	5 794 619	5 448 531	4 450 403
Príjmové finančné operácie	301 295	624 041	1 270 796	897 993	135 195
Výdavkové finančné operácie	140 810	454 345	109 663	127 797	155 905
Príjmy celkom	5 326 296	5 464 045	6 191 906	5 706 522	4 606 308
Výdavky celkom	4 917 782	5 112 806	5 904 282	5 576 327	4 606 308
Výsledok fin. hospodárenia	408 514	351 240	287 624	130 195	0
Ukazovateľ bilancie	5%	4%	-18%	-13%	0%

V sledovanom období mesto Turčianske Teplice **uzavrelo rozpočtové roky vždy s prebytkom**. Bežný rozpočet dosahuje vo všetkých rokoch prebytok a naopak kapitálový rozpočet vykazuje schodok.

V tabuľke je vypočítaný ukazovateľ bilancie za jednotlivé roky. Tento ukazovateľ vypovedá o tom, ako dokáže mesto pokrývať svoje bežné výdavky a kapitálové výdavky zo svojich bežných a kapitálových príjmov. Ukazovateľ bol vypočítaný nasledovne:

$$\frac{\text{bežné príjmy} + \text{kapitálové príjmy} - \text{bežné výdavky} - \text{kapitálové výdavky}}{\text{bežné príjmy} + \text{kapitálové príjmy}}$$

Ukazovateľ bilancie v rokoch 2011 a 2012 dosiahol kladné hodnoty a v ďalších rokoch záporné hodnoty. Znamená to, že mesto z pohľadu bežného a kapitálového účtu ako celku v rokoch 2011 a 2012 hospodáril prebytkovo a v rokoch 2013 a 2014 hospodáril z tohto pohľadu deficitne. Podľa štúdií INEKO o hospodárení miest, obcí a VÚC priemerný ukazovateľ bilancie v roku 2011 bol 0,4%, v roku 2012 2,26% a v roku 2013 2,96%. Z toho vyplýva, že **mesto Turčianske Teplice v rokoch 2011 a 2012 dosiahlo lepšiu bilanciu ako bol priemer všetkých obcí na Slovensku**.

Ďalšími ukazovateľmi, ktoré vypovedajú o finančnom zdraví obce sú dlhová služba a celkový dlh. Dlhová služba vypovedá o tom, aké vysoké výdavky má obec v súvislosti s obsluhou dlhu a celkový dlh je pomer záväzkov obce k bežným príjmom za predchádzajúci rok. Limity pre hodnoty oboch ukazovateľov sú stanovené zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Tento zákon definuje 2 podmienky, ktoré obec musí súčasne splniť, aby mala možnosť prijať návratné zdroje financovania:

1. celková suma dlhu obce neprekročí 60 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka
2. suma ročných splátok návratných zdrojov financovania (splátky úrokov a istiny, t.j. dlhová služba) neprekročí 25 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka.

Do celkovej sumy dlhu obce sa pritom, podľa definície v zákone, nezapočítavajú napr. úvery od ŠFRB či záväzky prijaté na zabezpečenie predfinancovania eurofondov. Do výdavkov na splácanie istiny a úrokových splátok sa zas nezapočítava ich jednorazové predčasné splatenie.

Ukazovatele boli vypočítané nasledovne:

$$\text{celkový dlh} = \frac{\text{bankové úvery a výpomoci} + \text{dlhodobé záväzky} - \text{úvery od ŠFRB}}{\text{bežné príjmy za predchádzajúci rok}}$$

$$\text{dlhová služba} = \frac{\text{výdavky na splácanie istiny} + \text{úrokové splátky}}{\text{bežné príjmy za predchádzajúci rok}}$$

Tabuľka 10 Celkový dlh a dlhová služba za roky 2010 - 2014

	Skutočnosť v roku 2010	Skutočnosť v roku 2011	Skutočnosť v roku 2012	Skutočnosť v roku 2013	Skutočnosť v roku 2014
Bežné príjmy	4 239 505	4 495 596	4 419 570	4 460 419	4 569 490
Dlhodobé záväzky		1 486 549	1 441 210	2 118 528	2 303 229
Úvery od ŠFRB		1 531 426	1 484 232	2 183 263	2 381 834
Bankové úvery a výpomoci		391 484	147 632	277 114	510 936
Výdavky na splácanie istiny		108 640	454 345	109 663	127 797
Úrokové splátky		37 981	37 349	31 653	39 197
Celkový dlh		8,18%	2,33%	4,81%	10%
Dlhová služba		3,46%	10,94%	3,20%	3,74%
Počet obyvateľov		6878	6679	6878	6518
Dlh na obyvateľa		50	16	31	66

V tabuľke 10 možno vidieť, že celkový dlh mesta sa pohybuje v rozpätí od 2 do 10 % a ani v jednom roku neprekročil hranicu 60 % z bežných príjmov. Dlhová služba sa pohybuje v intervale 3 – 11 %. Znamená to, že obe zákonné kritériá boli splnené. Hodnoty celkového dlhu sa za sledované obdobie nachádzajú pod priemerom obcí a hodnoty dlhovej služby sú taktiež pod úrovňou priemeru obcí na Slovensku (okrem roku 2012, kedy dlhová služba dosiahla hodnotu 10,94 %). Oba tieto fakty vypovedajúce o zadlženosti mesta možno hodnotiť pozitívne.

Z uvedených prepočtov možno skonštatovať, že **finančné zdravie mesta Turčianske Teplice je dobré**. Mesto **je schopné vytvárať svojou činnosťou dostatočný prebytok príjmov nad výdavkami**. Zároveň mesto Turčianske Teplice splnilo podmienky zákona o rozpočtových pravidlách, ktorý definuje pravidlá obozretnosti úverového financovania miest v oblasti návratných zdrojov financovania a **má priestor na využívanie nových návratných zdrojov financovania pre svoj rozvoj**.

5.2.2 Typy dlhodobého financovania

Úvery komerčných bánk a sporiteľní sú bežným zdrojom financovania kapitálových investícií, pričom tieto inštitúcie slúžia ako ihneď dostupný zdroj financií. Splatnosť takýchto úverov sa pohybuje zvyčajne v lehote 2-5 rokov, pričom túto dobu určuje banka na základe účelu a bankovej politiky. Spravidla by úvery na financovanie kapitálových zariadení či vybavenia nemali prekročiť dobu životnosti financovaného aktíva. Banky určujú aj úrokovú sadzbu na základe trhových sadzieb,

dĺžky, zábezpeky a úverovej schopnosti žiadateľa, pričom tieto sadzby môžu byť fixné alebo pohyblivé. Pri výbere medzi týmito dvomi typmi úrokovej sadzby je potrebné posúdiť budúce smerovanie úrokových sadzieb. Fixná sa považuje za výhodnú vtedy, keď úrokové sadzby rastú, pretože ju fixuje na konkrétnu hodnotu a chráni ju pred rastúcimi nákladmi na dlh, pohyblivá je výhodnejšia v prostredí klesajúcej úrokovej sadzby.

Banka stanovuje štruktúru úveru a určuje ako rýchlo sa splatí istina. Vo všeobecnosti sa požadujú mesačné alebo štvrťročné splátky istiny a úroku v rovnakých splátkach po dobu trvania úveru. Bankové úvery sú väčšinou zaistené majetkom samosprávy alebo príslubom budúcich príjmov. Existujú 4 typy štandardných záruk:

1. záruka celého majetku samosprávy, napr. nehnuteľnosť
2. príslub pomerných daní alebo dotácie zo štátneho rozpočtu, pričom v tomto prípade samospráva zriadi amortizačný fond iba na účel získavania príjmov a splácania istiny a úroku z úveru
3. záruka budúcich príjmov samosprávy, pričom táto metóda umožňuje banke alebo veriteľovi dať si pripísať miestne dane či iné príjmy na účet v čase ich výberu
4. hotovostný vklad alebo cenné papiere.

Štátne úvery a úvery z medzinárodných rozvojových programov sú ďalším z príkladov dlhodobého financovania, pričom zdroje financovania sú viazané na podporu špecifických programov, akými sú ochrana životného prostredia alebo rozvoj bývania. V dôsledku toho sú tieto zdroje obmedzené na tie samosprávy, ktoré majú danú špecifickú potrebu a dokážu splniť požiadavky úveru. Neexistuje záruka, že žiadosť o úver bude schválená, pričom proces poskytnutia úveru je často veľmi konkurenčný. Podmienky štátnych úverov a úverov z medzinárodných rozvojových programov zvyknú byť menej prísne ako v komerčných bankách, ich cieľom je dlhodobý rozvoj samosprávy a nie zisk. Mnohokrát tieto úvery a ich podmienky určujú politické aspekty a nie financovanie podľa pravidiel.

Štátne a medzinárodné programy ponúkajú úvery na dlhšie obdobie ako komerčné banky. Úrokové sadzby sú zvyčajne založené na schopnosti štátu požičať si peniaze, čo znamená že sadzby sú nižšie ako v komerčných bankách. Fixné úrokové sadzby sú bežné a určujú sa na základe vzťahu k štátnym úrokovým sadzbám.

Tabuľka 11 Výhody a nevýhody úverov komerčných bánk a štátnych úverov

Úvery od komerčných bánk	Štátne úvery a úvery medzinárodných organizácií
Výhody	Výhody
<ul style="list-style-type: none"> - poskytujú ihneď dostupný zdroj financovania - žiadosť o úver je relatívne jednoduchý proces - úverovú analýzu vykonáva banka - nepožaduje sa samostatné úverové hodnotenie od ratingovej agentúry - podmienky úveru sa dajú dojednať 	<ul style="list-style-type: none"> - poskytujú priaznivé a potenciálne flexibilnejšie podmienky financovania (úrokové sadzby, podmienky a štruktúry splácania, záruky a iné ustanovenia o úvere) na pomoc samospráve
Nevýhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> - úroky zvyknú byť vyššie než pri iných typoch dlhu - požiadavky na záruku môžu byť príliš vysoké - podmienky úveru sú všeobecne štruktúrované v prospech veriteľa 	<ul style="list-style-type: none"> - financovanie je obmedzené na špecifický účel - administratívna záťaž písania žiadosti o úver, neisté kladné vyhodnotenie - požiadavky na podávanie správ o projekte a účtovné výkazníctvo

Obligácie samosprávy je spôsob financovania kapitálových investícií s trvaním 2-5 rokov. V rozvíjajúcich krajinách sú banky primárnym nákupcom obligácií samospráv a nepredávajú ich ďalej, keďže nie je vytvorený sekundárny trh pre takýto segment. Príležitostne banky nakupujú obligácie spolu so súkromným investorom.

Úrokové sadzby obligácií odrážajú aktuálnu situáciu na finančnom trhu, lehotu a štruktúru vydávanej obligácie a úverovú schopnosť samosprávy. Z týchto dôvodov zvyknú byť úrokové sadzby pre obligácie samospráv nižšie než pre úvery súkromných bánk. Samosprávy si môžu takisto vybrať, či budú vydávať obligácie s fixnou alebo pohyblivou sadzbou. Zamestnanci samosprávy a finančný manažér samosprávy by mali v spolupráci s finančným poradcom či bankou zvážiť pri tvorbe štruktúry obligácie spôsobilosť samosprávy prevziať nový dlh, súčasné zákony a dlhové politiky, životnosť financovaných zariadení a dopyt po obligáciách samosprávy. Obligácie sa môžu vydávať ako generálne obligácie, ktoré si vyžadujú daňové ručenie alebo ako dôchodkové obligácie, ktoré si vyžadujú ručenie určeného príjmu na splatenie obligácií.

Vydávanie obligácií podlieha procesu schválenia centrálnou bankou, resp. ministerstvom financií. Tieto orgány skúmajú a potvrdzujú finančné informácie, ktoré samosprávy poskytujú.

Verejno-súkromné partnerstvo alebo tiež PPP projekty (public private partnership) je spôsob financovania a realizácie projektov v spolupráci samosprávy a subjektu či subjektov súkromného sektora za cieľom efektívneho zabezpečenia kvalitnej verejnej infraštruktúry alebo služieb. V praxi realizácia PPP projektu znamená, že určitú verejnú investíciu či službu nebuduje a neprevádzkuje samospráva, ale súkromný sektor. Súkromný partner zabezpečuje výstavbu, resp. realizáciu kapitálovej investície a následnú prevádzku diela a ako protihodnotu poskytuje služby spojené s dielom za platby od používateľov či samosprávy. Verejný sektor tak vystupuje v PPP projektoch ako manažér a kontrolór súkromných dodávateľov. Verejný a súkromný partneri si rozdelia riziká podľa toho, kto z nich vie ktoré riziko lepšie znášať (stavebné riziko, riziko dopytu a pod.) Spolupráca verejného a súkromného sektora formou PPP projektu sa realizuje dlhodobým vzťahom, typicky aj 20 rokov, pričom slovenská legislatíva obmedzuje dĺžku tzv. koncesie na maximálne 30 rokov. Výrazný rozdiel metódy PPP voči klasickej zákazke je, že súkromný partner je následne zodpovedný za dlhodobú prevádzku a údržbu, čo vytvára motiváciu na kvalitnú realizáciu projektu už v počiatočnej fáze. PPP projekty sú na území Slovenskej republiky možné realizovať od 1.1.2010 prostredníctvom tzv. koncesnej zmluvy. Zákon o verejnom obstarávaní špeciálne upravuje koncesiu na stavebné práce a koncesiu na služby. Pri veľkých projektoch sa využíva vytvorenie tzv. spoločnosti pre zvláštne účely, kde sa v konzorciu stretne viacero firiem zapojených do projektu.

PPP projekty sú štandardným spôsobom zabezpečenia verejnej infraštruktúry a služieb pre občanov, avšak na Slovensku nie je veľa príkladov takto realizovanej spolupráce. Európska komisia podporuje realizáciu verejno-súkromných projektov a za týmto účelom spracovala viacero dokumentov popisujúcich skúsenosti a princípy fungovania spolupráce. PPP projekty podporujú aj inštitúcie ako Európska investičná banka (EIB), Európska banka pre obnovu a rozvoj (EBRD), OECD a Svetová banka.

Príklady oblastí vhodných pre uplatnenie PPP projektov:

- Administratíva – výstavba, rekonštrukcia a prevádzka budov verejnej správy
- Developerské projekty – mestská výstavba, revitalizácia brownfieldov
- Doprava – cestná, železničná, mestské značenie, parkovací systém, verejná doprava

- IKT technológie
- Školstvo – školy, jedálne, internáty
- Športové a kultúrne zariadenia – cyklotrasy, detské ihriská, kultúrne zariadenia, múzeá
- Technické služby – verejné osvetlenie, údržba komunikácií, odvoz a likvidácia odpadu, údržba zelene, čistiarene odpadových vôd
- Sociálne projekty – domovy pre seniorov, detské domovy
- Zdravotníctvo – zdravotnícke zariadenia

Tabuľka 12 Výhody a nevýhody PPP projektov oproti tradičným verejným zákazkám

PPP projekty	Tradičná verejná zákazka
Výhody	Výhody
<ul style="list-style-type: none">- rozloženie investičných nákladov v čase, nie je potrebné disponovať rozpočtovými prostriedkami na pokrytie investičných nákladov v úvode projektu- výrazné výkonnostné pohnútky motivujúce dodržať dohodnutú kvalitu služieb- hlavné riziká spojené s výstavbou a prevádzkou projektu sú prevedené na súkromného partnera- orientácia na hodnotu za peniaze v priebehu celého životného cyklu projektu- vyššia predvídateľnosť nákladov a časovej realizácie	<ul style="list-style-type: none">- nižšia administratívna náročnosť prípravy projektu- nižšia časová náročnosť prípravy a realizácie projektu
Nevýhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none">- nižšia miera flexibility v priebehu projektu a riadenia dlhodobého kontraktu- vyššie náklady spojené s prípravou projektu a procesom výberu súkromného partnera- projekt je drahší o náklady financovania súkromného partnera- dĺžka prípravy a výberu partnera	<ul style="list-style-type: none">- často prichádza k predĺženiu doby výstavby a prekročeniu nákladov na výstavbu a prevádzku- nutnosť organizácie výberového konania na dodávateľa v prípade nutnosti obnovy/rekonštrukcie v priebehu doby životnosti investície- všetky riziká spojené s prevádzkou sú na strane verejného sektora- potreba disponovať rozpočtovými prostriedkami pre pokrytie investičných nákladov v úvode projektu

ZÁVEREČNÁ ČASŤ

Schválenie PHSR v súlade s legislatívou je posledným krokom prípravy dokumentu a zároveň prvým krokom jeho realizácie v nasledujúcom období.

Formulár Z1

Schválenie PHSR	
Dokument	<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Turčianske Teplice na roky 2014 – 2020</p> <ol style="list-style-type: none">1. Analytická časť – zhodnotenie aktuálneho stavu v meste Turčianske Teplice2. Strategická časť – definícia strategickej vízie a strategického rámca3. Programová časť – zoznam konkrétnych projektových zámerov a ukazovateľov4. Realizačná časť – akčný plán, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie realizácie PHSR5. Finančná časť – finančný rámec pre realizáciu PHSR, intervenčná matica
Spracovanie	<p>Spracovanie dokumentu v súlade s Metodikou na vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanej Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR vo februári 2015 (verzia 2.0)</p> <p>Spracovanie dokumentu rešpektovalo princíp partnerstva a bolo vykonané participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov mestského úradu, externých odborníkov a širokej verejnosti.</p> <p>Dodávateľ bol zodpovedný za metodické vedenie, facilitáciu a zostavenie finálneho dokumentu, na základe vstupov pracovných skupín zriadených mestom za účelom spracovania dokumentu.</p> <p>Doba spracovania dokumentu: 18.7.2014 – 31.8.2015</p>
Prerokovanie	Prerokovanie finálneho dokumentu v mestskom zastupiteľstve dňa 10.9.2015
Schválenie	Na základe návrhu na uznesenie zastupiteľstva